

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Antagen av välfärdsnämnden 2025-06-05

Dokumentinformation

Fastställt av:	Välfärdsnämnden
Fastställt, datum:	2025-06-05 § 78
Dokumentsansvarig:	Områdeschef Område myndighetsutövning, stöd och behandling
Ansvarig för revidering:	Enhetschef Enhet ekonomiskt bistånd och rådgivning
Gäller för:	Sektor social välfärd
Gäller till:	Till nästa revidering

Innehållsförteckning

1. Kommunens ansvar.....	7
1.1 Ansvarsfördelning mellan kommuner	7
1.1.1 Bosättningskommunens ansvar	7
1.1.2 Vistelsekommunens ansvar.....	8
1.1.3 Folkbokföringskommunens ansvar.....	8
1.1.4 Placeringskommunens ansvar	8
1.2 Kommunens ansvar vid våld utsatthet	9
ansöka om insatser i annan kommun	9
andra huvudmän.....	9
1.3.1 Hälso- och sjukvård	9
1.3.2 Kriminalvårdens ansvar	10
1.3.3 Värnpliktiga och deras familjer	10
1.3.5 Asylsökande och andra som omfattas av LMA	10
1.3.6 Ambassadpersonal	11
grund.....	11
1.3.8 Brittiska medborgare.....	11
1.3.9 Nordiska medborgare.....	12
2. Ekonomiskt bistånd.....	12
2.1 Rätten till bistånd enligt 12 kap socialtjänstlagen.....	12
2.2 Försörjningsstöd.....	15
2.2.1 Riksnormen	16
2.2.2 Gemensamma hushållskostnader	17
högre/lägre nivå	17
försörjningsstödsnivå	17
2.2.5 Beräkningsperiod/utbetalningsperiod	18
2.2.6 Utbetalningssätt	18
2.2.7 Medlemmar i hushållet	18
2.2.8 Gymnasieungdomar i eget boende.....	19
2.2.9 Barnrättsperspektiv	19
2.2.10 Brottsoffer	19
2.2.11 Bedömnings- och beslutsunderlag	19
2.3 Inkomster	20
2.3.1 Hushållets inkomster.....	20
2.3.2 Barns inkomster	21
3. Tillgångar.....	22

3.1 Faktiska tillgångar.....	22
3.2 Lätt realiserbara tillgångar	22
3.2.1 Bankmedel	22
3.3 Andra realiserbara tillgångar	23
3.4 Barns tillgångar.....	23
4. Fordonsinnehav	23
4.1 Realiserbar tillgång	24
4.2 Skulder och avbetalningar	24
4.3 Leasing.....	24
fordonsinnehav.....	25
5. Småbarnsföräldrar och arbete	25
6. Studerande	26
6.1 Barn.....	26
6.2 Vuxna.....	26
6.3 Studier på gymnasienivå eller motsvarande	27
6.4 Svenska för invandrare	27
6.5 Litteratur	27
6.6 Studieuppehåll	27
7. Egna företagare	28
8. Boendekostnader.....	28
8.1 Boendekostnader för olika boendetyper	29
8.1.1 Hyresrätt.....	29
8.1.2 Bostadsrätt	29
8.1.3 Egen fastighet	29
8.1.4 Lägenheten hyrs i andra hand	30
8.1.5 Andra boendeformer	30
8.1.6 Boendekostnad under fängelsevistelse	30
8.2 Uppmaning om avyttring av bostad eller byte av bostad.....	31
8.3 Byte till dyrare bostad.....	31
8.4 Boendekostnader för olika boendesituationer.....	32
bistånd.....	32
ekonomiskt bistånd	33
8.4.3 Inneboende/delad bostad.....	33
8.4.4 Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren	33
8.5 Skäliga boendekostnader	33
9. Hushållsel.....	34
9.1 Hushållsel skälig förbrukning	34

9.1.1 Hus/parhus	35
9.1.2 Lägenhet.....	35
10. Hemförsäkring	35
11. Arbetsresor.....	35
12. Medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa	36
13. Hälso- och sjukvård	36
13.1 Sjukhusvård	36
13.3 Läkemedel.....	37
13.4 Sjukresor	37
14. Tandvård	37
15. Glasögon och linser	39
16. Umgängeskostnader.....	39
17. Förhöjt försörjningsstöd.....	40
17.1 Förhöjt försörjningsstöd till särskild kost	40
17.2 Förhöjt försörjningsstöd till bistånd till kläder	40
17.3 Förhöjt försörjningsstöd till övriga kostnader	41
barnrättsperspektivet	41
18. Reducerat försörjningsstöd	42
18.1 Reducerat försörjningsstöd i form av matpengar.....	43
18.2 Reducerat försörjningsstöd vid institutionsvistelse/-boende	43
19. Levnadskostnader i övrigt.....	44
19.1 Rekreation	44
19.2 Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter	44
19.3 Dator, surfplatta eller smartphone.....	45
19.4 Bredband	45
19.5 Begravningskostnader.....	46
19.6 Flyttning.....	47
19.6.1 Flyttfirma	47
19.7 Hemutrustning	47
19.8 Småbarnsutrustning	48
19.9 Cyklar.....	49
19.10 Barnomsorgsavgift.....	49
19.11 Umgängesresor Kolla detta!	49
19.12 Underhållsstöd	50
19.13 Förmedling av egna medel.....	50
19.14 God man och förvaltare	51
20. Insatser boende	51

20.1 Borgen för bostad.....	51
20.2 Boendesamordning	51
20.3 Träningskontrakt	52
20.4 Akut boende	52
21. Skulder	52
22. Återkrav av ekonomiskt bistånd, 33 kap. 1 - 6 §§ SoL	53

1. Kommunens ansvar

Enligt socialtjänstlagens 4 kap 1 § är vistelsekommunen den kommun som ska lämna den enskilde det stöd och hjälp denne behöver.

Undantag från denna redovisas nedan.

1.1 Ansvarsfördelning mellan kommuner

1.1.1 Bosättningskommunens ansvar

Bosättningskommunen är den kommun som den enskilde är stadigvarande bosatt i eller har starkast anknytning till, se socialtjänstlagen 29 kap. 1 §. Det är bosättningskommunen som är den kommun som ansvarar för stöd och hjälp enligt socialtjänstlagen till den enskilde om det inte är fråga om en akutsituation, se socialtjänstlagen 29 kap 4 §, 4 kap 1 § socialtjänstlagen. Enskilds bosättningskommun anses vara den där hen är stadigvarande bosatt eller en annan kommun som den enskilde har sin starkaste anknytning till. Vid dessa fall kan ledning sökas i reglerna om var en person borde vara folkbokförd, de omständigheter som anges i 12 § Folkbokföringslagen samt den praxis som utvecklats i anslutning till den lagen.

Om den enskilde inte har ett stadigvarande boende, vilket framförallt gäller hemlösa men även dem som flyttar mellan tillfälliga boenden, är bosättningskommunen den kommun som den enskilde i övrigt har starkast anknytning till. Det kan också gälla ett barn som bor växelvis hos vårdnadshavare som bor i olika kommuner. Omständigheter som bör beaktas är var den enskilde har sitt sociala nätverk och vilken uppfattning han eller hon själv har i fråga om sin anknytning till olika kommuner.

Bosättningskommunens ansvar gäller oavsett om den enskilde vistas i bosättningskommunen eller inte. Det görs inget undantag vid en enskilds tillfälliga vistelse under en kortare tid i en annan kommun, t ex vid semester eller studieperioder. Vistelsekommunen ska anses vara bosättningskommun så snart den enskilde uppger att han eller hon inte ämnar återvända till ursprungskommunen.

Ekonomiskt bistånd till försörjningsstöd och livsföring i övrigt kan även behöva utgå till personer som bor i en annan kommun och som har beviljats någon öppenvårdsinsats från välfärdsnämnden i Lidköping. Boendet i annan kommun ska anses som ett led i behandlingsinsatser för sökanden.

Efter individuella bedömningar kan även ekonomiskt bistånd beviljas för sökanden som vistas i utlandet längre än en månad. Det kan gälla sökanden som t ex på grund av ålder eller sjukdom inte anses behöva stå till arbetsmarknadens förfogande på ett erforderligt sätt. Bistånd kan då beviljas för deras boendekostnader i Lidköpings kommun. Bistånd kan då utgå under max tre månader.

1.1.2 Vistelsekommunens ansvar

Vistelsekommunen är den kommun där den enskilde befinner sig när han eller hon behöver eller söker hjälp från kommunen. Om någon annan kommun än vistelsekommunen ansvarar för stöd och hjälp åt en enskild är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta behov, se 29 kap 4 § socialtjänstlagen. Om det är oklart vilken kommun som är ansvarig har vistelsekommunen ansvar för allt stöd och hjälp den enskilde behöver, inte bara akuta behov. Innan vistelsekommunen hänvisar den enskilde till att det är en annan kommun som är ansvarig måste de båda kommunerna vara överens om vilken kommun det är som är ansvarig.

1.1.2.1 Vistelsekommunens ansvar vid resor

En person som uppbär ekonomiskt bistånd anses uppfylla kravet på vistelse i kommunen även om han tillfälligt vistas utanför denna t ex i samband med en rekreationsresa. Uppstår en akut nödsituation skall vistelsekommunen ge hjälp och stöd tills hemkommunen kan ta över ansvaret.

Så länge som den enskilde kan anses uppfylla de krav som ställts för att han ska vara berättigad till ekonomiskt bistånd påverkas inte rätten till bistånd av en tillfällig vistelse på annan ort eller annat land. Bosättningskommunen är skyldig att pröva den enskildes ansökan och göra en sedvanlig individuell bedömning.

1.1.3 Folkbokföringskommunens ansvar

För personer som varit intagna på kriminalvårdsanstalt eller vistats på sjukvårdsinrättning utanför bosättningskommunen under en längre tid ansvarar folkbokföringskommunen enligt 29 kap 3 § socialtjänstlagen. Detta gäller även under rättspsykiatrisk vård. Ansvaret gäller under vistelsen på anstalt eller sjukvårdsinrättning avseende individuellt behovsprövade sociala tjänster i form av hjälp och stöd. Ansvaret gäller även i anslutning till att vården upphör eller när utslussningsåtgärder från anstalt pågår.

Beslut om stöd och hjälp som fattas inför avslutning av vården kan ha verkan lång tid efter vårdens upphörande. Det kan t ex gälla insatser som behövs i anslutning till att sluten psykiatrisk vård upphör.

Om personen inte är folkbokförd i Sverige har vistelsekommunen ansvaret. Detta kan bli aktuellt när personer som inte har uppehållstillstånd men som genomgår rättspsykiatrisk vård.

1.1.4 Placeringskommunens ansvar

När någon placerats i familjehem, hem för vård eller boende eller annat boende i en annan kommun via socialnämndens beslut skall placeringskommunen ansvara för alla stöd- och hjälpinsatser enligt socialtjänstlagen. Placeringskommunen ansvarar även för insatser som kan bli aktuella i och med att placeringen upphör. Placeringskommunen har ansvaret även om personen i fråga har blivit folkbokförd i vistelsekommunen.

1.2 Kommunens ansvar vid våldsutsatthet

1.2.1 Personer som utsätts för våld eller andra övergrepp/vistelsebegrepp vid kvarskrivning/rätt att ansöka om insatser i annan kommun

Personer som utsätts för våld eller andra övergrepp kan tvingas flytta mellan olika kommuner, antingen tillfälligt eller permanent. Bosättningskommunen behåller då ansvaret tills ansvar övergår till vistelsekommunen i egenskap av ny bosättningskommun.

En person som av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelser eller allvarliga trakasserier på annat sätt, får vid flyttning medges att vara folkbokförd på den gamla folkbokföringsorten, s k skyddad folkbokföring. Kommunen där den enskilde kan betraktas vara permanent bosatt har då ansvaret.

En person som önskar flytta till en annan kommun får ansöka om insatser i den kommunen om han eller hon på grund av våld eller andra övergrepp behöver flytta till en annan kommun men inte kan göra det utan att de insatser han eller hon behöver lämnas. Se 29 kap 7 § p.2 socialtjänstlagen.

1.3 Gränsdragning mot annan lagstiftning och andra huvudmän

Kommunen skall inte träda in för annan huvudman förutom i vissa situationer då kommunen under en begränsad tid får sörja för nödvändig hjälp i väntan på att en annan huvudman ingriper.

1.3.1 Hälso- och sjukvård

Insatser som handlar om hälso- och sjukvård är regionernas ansvar att tillgodose. Att enskilda i vissa fall kan vara missnöjda med att de inte får den behandling de önskar inom hälso- och sjukvården får inte medföra att kommunerna tvingas ta över det ansvaret från regionerna.

En person som vistas på sjukhus kan behöva bistånd från kommunen till kostnader i form av t ex hyra, fickpengar och kläder. Detta gäller även för personer som genomgår rättspsykiatrisk vård. Vårdavgift för sjukhusvård ska täcka kostnader för kost och logi då en person är inlagd på sjukhus. Vårdavgift hör därmed till den enskildes försörjning och är inte en kostnad för hälso- och sjukvård.

1.3.2 Kriminalvårdens ansvar

Kriminalvården har ansvaret för personer som är häktade, avtjänar fängelsestraff eller vårdvistelse enligt KVFS 2011:1. Behovet av husrum, livsmedel, fickpengar, kläder, glasögon, hälso- och sjukvård, akut tandvård skall tillgodoses via kriminalvårdens försorg i enlighet med kriminalvårdsverkets författningssamling. Även grundtandvård för dem vars faktiska anstaltsvistelse inklusive häktning överstiger 24 månader skall tillgodoses via kriminalvården. Socialnämnden kan bevilja bistånd till hyra i hemkommunen till häktade och till personer som avtjänar en faktisk strafftid på högst sex månader om de annars riskerar att bli bostadslösa.

Rättspsykiatrisk vård jämföras med annan vård på sjukhus.

1.3.3 Värnpliktiga och deras familjer

Familjebidrag utgår i de flesta fall för värnpliktiga. Ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen skall i regel inte behöva utgå. Efter individuell prövning kan ekonomiskt bistånd utgå i undantagsfall, hänsyn tas till den värnpliktiges dagersättning.

När den värnpliktige fullgjort sin tid erhålls en utbildningspremie.

1.3.4 Saknar hemvist i Sverige - vistas i Sverige.

Utländska medborgare som inte har sitt egentliga bo och hemvist i Sverige, t ex personer som är i Sverige på besök, har bara rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen i akuta nödsituationer.

1.3.5 Asylsökande och andra som omfattas av LMA

Enligt 10 kap 2 § socialtjänstlagen har den som omfattas av LMA inte rätt till bistånd enligt 12 kap. 1 § socialtjänstlagen till förmåner som motsvarar kostnader som ersätts enligt LMA. Personen har varken rätt till försörjningsstöd eller till bistånd i nödsituationer. Ersättning enligt LMA utgår i form av logi, bostadsersättning, dagersättning och särskilt bidrag.

I vissa särskilda fall är det kommunen som skall betala ut dagersättning enligt LMA. Kommunen har då rätt att få ersättning från Migrationsverket för det bistånd som kommunen betalat ut.

En asylsökande som ansöker om fortsatt uppehållstillstånd omfattas inte av LMA och kan därför ha rätt till ekonomiskt bistånd enligt 12 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Den asylsökande måste dock ha ansökt om fortsatt uppehållstillstånd på samma grund och ansökan måste ha inkommit innan det gällande tillståndet gått ut.

Personer som undantas från LMA är en asylsökande som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd och vars avvisnings- eller utvisningsbeslut upphört att gälla, barn som saknar uppehållstillstånd men som bor hos vårdnadshavare som har uppehållstillstånd samt personer med tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av insatser från rättsväsendet. Dessa kan ha rätt till ekonomiskt bistånd enligt 12 kap. 1 § socialtjänstlagen.

1.3.6 Ambassadpersonal

Viss beskickningspersonal har inte sitt egentliga bo och hemvist i Sverige och skall behandlas som övriga biståndssökare som saknar hemvist i Sverige. Det finns även personal som är stadigvarande bosatt i Sverige och har samma rätt till ekonomiskt bistånd som alla andra biståndssökare.

Utrikesdepartementet kan ge besked om vilken beskickningspersonal som är att betrakta som stadigvarande bosatt i Sverige och vilken som inte är det. Den sökande skall ge medgivande till kontakt med departementet.

1.3.7 Personer som vistas i Sverige på EU/EES-rättslig grund

För att EU/EES-medborgare ska ha rätt till ekonomiskt bistånd i Sverige krävs att den enskilde antingen har uppehållstillstånd från Migrationsverket eller uppehållsrätt. Upphållsrätt innebär att dessa medborgare och deras familjemedlemmar får vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd. Man får uppehållsrätt utifrån olika villkor och uppehållsrätten gäller så länge villkoren är uppfyllda. Man får inte något beslut från Migrationsverket om att man har uppehållsrätt utan den enskilde behöver styrka att man uppfyller villkoren på annat sätt. Socialtjänsten måste därför ta ställning till om personen uppfyller villkoren för uppehållsrätt i varje enskilt fall. Om det finns fler personer i en familj behöver uppehållsrätten prövas för varje person för sig. En familjemedlem som inte har uppehållsrätt för egen del har endast uppehållsrätt så länge som anknytningspersonen har uppehållsrätt.

Se Socialstyrelsens handbok för Ekonomiskt bistånd 6.2.7, Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare (2020) samt bilaga Checklista angående uppehållsrätt från JP Infonet.

1.3.8 Brittiska medborgare

EU:s regelverk är inte tillämpligt för brittiska medborgare efter 2012³¹. För att brittiska medborgare som bodde i Sverige innan dess skall kunna bo kvar behöver de uppfylla vissa krav samt ha ansökt om uppehållsstatus hos Migrationsverket

före 210930. Om man beviljats uppehållsstatus får man ett kort om det från Migrationsverket som bevis. Även om en person har uppehållsstatus måste hen även ha uppehållsrätt på samma sätt som EU/EES-medborgare.

För brittiska medborgare som inte har uppehållsrätt gäller samma regler som för andra tredjelandsmedborgare.

1.3.9 Nordiska medborgare

Den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster omfattar de personer som är nordiska medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge. Den gäller även andra personer som är lagligen bosatta i ett nordiskt land.

Konventionen innebär att en person som omfattas av den och som lagligen vistas tillfälligt eller är lagligen bosatt i ett annat nordiskt land, ska likställas med landets egna medborgare när man tillämpar landets lagstiftning för socialt bistånd och sociala tjänster.

Hemsändning av nordisk medborgare kan endast bli aktuell när det är tal om långvarigt bistånd till försörjningen. Ett villkor är också att biståndet skall utgöra större delen av personens inkomster. Hemsändning får inte ske på grund av enstaka och tillfälliga behov av ekonomiskt bistånd.

Hemsändning får inte ske enligt artikel 7 nordiska konventionen:

- när familjeförhållandena, anknytningen till bosättningslandet eller omständigheterna i övrigt talar för att personen i fråga bör stanna här, och
- under alla omständigheter när personen under de tre sista åren varit lagligen bosatt i landet.

2. Ekonomiskt bistånd

2.1 Rätten till bistånd enligt 12 kap socialtjänstlagen

Enligt socialtjänstlagen skall enskilda tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

Den som inte själv kan tillgodose sina ekonomiska behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och för levnadskostnader i övrigt. Biståndet är uppdelat i försörjningsstöd och bistånd för levnadskostnader i övrigt (12 kap. § 1 socialtjänstlagen). Biståndet ska tillförsäkra den sökande en skälig levnadsnivå och det ska utformas så att den stärker hans/hennes resurser att leva ett självständigt liv. Behovsprövningen ska vara individuell och ta hänsyn till omständigheterna i det specifika fallet.

Försörjningsstödet (12 kap. 7 § socialtjänstlagen) är uppdelat i två delar, dels en lagstadgad riksnorm som ska täcka personliga kostnader och gemensamma

hushållskostnader, dels andra preciserade kostnadsposter som t ex hyra och hushållsel, där den enskilde vid behov har rätt till den faktiska kostnaden, förutsatt att den är skälig.

Det ekonomiska biståndet utgår efter en individuell behovsprövning. Det är ett komplement till den egna inkomsten samt ev. andra ekonomiska förmåner och utgör samhällets sista skyddsnät för personer med försörjningsproblem.

Bistånd kan även ges enligt 12 kap. 2 § i andra fall än vad 12 kap. 1 § anger, om socialnämnden finner skäl för det.

Den enskilde kan inte anses ha rätt till ekonomiskt bistånd om hen inte efter förmåga försöker bidra till sin egen försörjning. Den som kan arbeta är därför också skyldig att stå till arbetsmarknadens förfogande. I denna skyldighet att stå till arbetsmarknadens förfogande ingår att söka arbete och vara beredd att ta erbjuden anställning, att vara anmäld hos och upprätta en handlingsplan med Arbetsförmedlingen samt att följa denna handlingsplan. I att stå till arbetsmarknadens förfogande innefattas också deltagande i den verksamhet som anordnas för arbetslösa inom ramen för arbetsmarknadspolitiken, arbetsrehabiliterande åtgärder, deltagande i svenskundervisning, etableringsprogram, kommunala arbetsmarknadsinsatser och liknande. Socialnämnden kan även begära att den enskilde deltar i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet med syfte att stärka sina möjligheter att i framtiden försörja sig själv (12 kap. 4 – 6 §§ socialtjänstlagen). En förutsättning för ekonomiskt bistånd är också att den enskilde deltar i utredningar som behövs för klarläggande av sökandens ekonomiska situation samt behov av eventuella insatser för att denne ska kunna bli självförsörjande.

Det krävs av den enskilde att hen söker arbeten inom pendlingsavstånd samt lämpligt arbete även utanför det yrkesområde där man tidigare arbetat.

En person som arbetar deltid är skyldig att stå till arbetsmarknadens förfogande på resterande del upp till heltid och har personen valt att arbeta deltid men har möjlighet att arbeta heltid krävs det att personen utnyttjar denna möjlighet.

Vägledning i vad som kan anses vara lämpligt arbete finns i ALF, lagen om arbetslöshetsförsäkring (1997:238).

Om en person som är arbetsför inte står till arbetsmarknadens förfogande utan att ha giltigt skäl för det är det generellt skäl för avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd. Detta gäller även personer som utan giltigt skäl avslutat anställning genom egen uppsägning.

En person som vet om att hen kommer att bli arbetslös har skyldighet att i god tid före detta söka annat arbete. Personer som studerar och har studieuppehåll är skyldiga att söka arbete under uppehållet i god tid före terminens slut.

Varje enskilt ärende förutsätter dock individuell bedömning, som skall utgå från den enskildes egna förutsättningar att klara ett visst arbete. Personer som av medicinska skäl inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid eller inte kan söka arbete inom hela arbetsmarknaden ska styrka detta med läkarintyg.

Den enskilde måste utnyttja alla de möjligheter som normalt står till buds för att försörja sig själv. Den sökande skall i första hand utnyttja sina tillgångar och andra bidrag innan rätt till ekonomiskt bistånd anses föreligga t ex bostadsbidrag och underhållsstöd.

Ekonomiskt bistånd skall i regel inte utgå till kostnader som skall tillgodoses genom annan huvudman. Socialnämnden skall dock vidta erforderliga åtgärder i väntan på att ansvarig huvudman kan tillgodose den enskildes behov.

Det kan dock inte krävas att den som inte uppnått ålder för ålderspension skall utnyttja den möjlighet som finns att göra förtida uttag på ålderspensionen.

Efterföljande riktlinjer ger vägledning om försörjningsstöd samt till vilka ändamål annat bistånd för levnadskostnader i övrigt beviljas.

Ekonomiskt bistånd delas upp i följande delar:

Försörjningsstöd		Bistånd för levnadskostnader i övrigt
SoL 12 kap. 7 § p.1	SoL 12 kap. 7 § p 2	SoL 12 kap 1 §
Riksnorm (schablon) • livsmedel • kläder, skor • lek och fritid • hälsa och hygien • barn- och ungdomsförsäkring • förbrukningsvaror • dagstidning • telefon	Faktisk kostnad (skälig) • boende • hushållsel • hemförsäkring • arbetsresor • fackavgift/A-kassa	Exempel • tandvård • läkarvård/medicin • glasögon • flyttning • möbler/husgeråd • TV mm • skuldsanering • vård o behandling

2.2 Försörjningsstöd

Riksnormens skäliga kostnader enligt 12 kap. 7 § första stycket första punkten Socialtjänstlagen (2001:453) grundar sig på Konsumentverkets senaste pris- och konsumtionsundersökningar och delas upp på olika hushållstyper och åldersintervaller.

Riksnormen för ett hushåll under 2025 utgör summan av de personliga kostnaderna för samtliga medlemmar i hushållet och de gemensamma hushållskostnaderna beräknade enligt följande tabeller.

Personliga kostnader i kronor per barn och ungdom, med lunch							
Under 1 år	1-2 år	3 år	4-6 år	7-10 år	11-14 år	15-18 år	19-20 år
2 720	3 030	2 700	3 030	3 790	4 350	4 920	4 960

Personliga kostnader i kronor, vuxna	
Ensamstående	Samboende
3 910	7 050

Gemensamma hushållskostnader i kronor - medlemmar i hushållet						
1 pers	2 pers	3 pers	4 pers	5 pers	6 pers	7 pers
1 270	1 400	1 770	2 010	2 310	2 620	2 810

För varje ytterligare person i hushållet läggs till 190 kr (mellanskillnaden mellan 6 och 7 personer).

För en vuxen person som inte är att anse som sambo, men som ingår i hushållsgemenskap med flera personer, beräknas normen såsom personliga kostnader för ensamstående plus kvoten av de gemensamma kostnaderna för hushållet och antalet medlemmar i hushållet.

Riksnormen antas utan avdrag för luncher för förskolebarn.

I försörjningsstödet ingår förutom ovan poster även faktiska skäliga kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa enligt 12 kap. 7 § första stycket andra punkten Socialtjänstlagen (2001:453).

2.2.1 Riksnormen

Riksnormen grundar sig på Konsumentverkets beräkningar enligt följande:

- **Livsmedel:** Kostnader för en näringsriktig och varierad kost för dagens samtliga måltider. Livsmedelskostnaden för ensamhushåll är något högre med hänsyn till att vissa kostnader kan bli dyrare än för flerpersonshushåll.
- **Kläder och skor:** Kostnader för vanliga kläder och skor för olika årstider, för vanliga sport- och fritidsaktiviteter och för något festligare tillfälle.
- **Lek och fritid:** Kostnader för vanliga fritidsaktiviteter både inomhus och utomhus samt viss motion och kultur.
- **Hälsa och hygien:** Kostnader för varor och tjänster för den personliga hygien.
- **Förbrukningsvaror:** Kostnader för dagligvaror som behövs för vård och skötsel av bostaden och av kläder och skor.
- **Dagstidning och telefon m.m.:** Kostnader för till exempel telefoni och helårsprenumeration av en dagstidning. Bredband och dator ingår inte. *Se riktlinje Livsföring i övrigt avseende Dator, surfplatta och smartphone samt Bredband*

2.2.2 Gemensamma hushållskostnader

Gemensamma hushållskostnader beräknas utifrån antalet personer som ingår i en hushållsgemenskap. Hela hushållets gemensamma kostnader räknas och beviljas i andel för sökanden. Vänner och andra som endast delar bostad men inte har gemensamt hushåll ska inte anses ha hushållsgemenskap och därmed delas inte gemensamma hushållskostnader.

2.2.3 Särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre/lägre nivå

Vid tillämpningen av 12 kap. 7 § socialtjänstlagen kan kostnader beräknas till en högre nivå än vad som framgår av riksnormen t ex om det föreligger medicinska eller sociala skäl till högre kostnader för kost, telefon, resor mm.

Kostnaderna enligt 12 kap. 7 § kan beräknas till lägre nivå än riksnormen om den sökande inte har de faktiska kostnaderna som ingår i riksnormen t ex vid institutionsboende eller i en akut nödsituation.

2.2.4 Inkomstperiod och tidigare inkomster över försörjningsstödsnivå

Ekonomiskt bistånd bör som regel beräknas utifrån de inkomster hushållet haft kalendermånaden innan utbetalningsmånaden. Inkomster som hushållet fått tidigare bör vanligtvis inte påverka rätten till ekonomiskt bistånd, om inte inkomsterna varit mycket höga eller varit avsedda för en viss längre tidsperiod, t ex ett avgångsvederlag.

Utformningen av riksnormen gör det nödvändigt att acceptera inkomster över försörjningsnivån under de perioder då ett hushåll inte haft försörjningsstöd, för att hushåll under dessa perioder ska ha möjlighet att tillgodose de behov som inte ryms inom försörjningsstödet t ex inköp av möbler och husgeråd, tandvård och rekreation.

Krav på ekonomisk planering kan dock ställas på en person som har god kännedom om kommunens normer och regler. Det kan vara rimligt att kräva av en person som försörjer sig själv, och som är medveten om att behov av bistånd kan komma att uppstå inom den närmsta tiden, ska beakta detta i sin hushållsekonomiska planering. Vid en nyansökan beaktas då inkomster även före ansökningstillfället. En person som saknar kunskap om normen för försörjningsstöd kan inte förväntas ha levt på denna nivå före ansökan.

I de fall då personer som uppbär ekonomiskt bistånd löpande och där ett överskott av egna inkomster uppstår för en månad räknas detta överskott generellt som en inkomst vid en eventuell ansökan nästföljande månad.

2.2.5 Beräkningsperiod/utbetalningsperiod

I regel beviljas ekonomiskt bistånd månadsvis. Då ansökan avser en annan period än kalendermånad bör det ekonomiska biståndet beräknas från och med dagen då den enskilde tog kontakt eller från och med den dag som preciserats i ansökan i de fall den infaller efter dagen för kontakt.

2.2.6 Utbetalningssätt

Till sammanboende/gifta utbetalas beviljat bistånd lika till båda parter om inte annat anges.

Ekonomiskt bistånd betalas ut månadsvis och direkt till den enskilde, om inte annat överenskommits. Utbetalning sker vanligtvis till bankkonto. Görs betalningen på ett sådant sätt att det medför kostnader för den enskilde att hämta ut biståndet, bör bistånd utgå till dessa kostnader.

2.2.7 Medlemmar i hushållet

Makar, sambor och registrerade partner är efter förmåga skyldiga att bidra till det underhåll som behövs för att deras gemensamma och personliga behov ska tillgodoses. För sambor räknas båda partners sammanlagda inkomster och tillgångar från sammanflyttningsdagen.

Ekonomiskt bistånd kan undantagsvis ges enbart till den ena parten, om den som har inkomst inte bidrar till familjens försörjning. Bistånd kan beviljas t ex i avvaktan på att den andra parten bidrar med sin inkomst eller uppfyller de villkor som ställs på honom eller henne. Villkoren kan t ex gälla att stå till arbetsmarknadens förfogande och ta anvisat arbete eller delta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Undantag från principen om gemensamma inkomster och tillgångar kan göras om den ena parten varit utsatt för hot eller våld av den andra parten.

Barn och ungdomar som föräldrarna är underhållsskyldiga för skall räknas som hushållsmedlemmar fram till höstterminen det år de fyller 20 år, ungdomen kan därefter försörja sig själv genom studiemedelssystemet vid studier på gymnasienivå. Avser även barn och ungdomar som vistas i hushållet under umgängestid. Avseende gemensamma hushållskostnader skall även umgängesbarn/växelvis boende barn betraktas som heltidsboende i hushållet för att de skall kunna ha rimlig kontakt med båda föräldrarna t ex via telefon.

2.2.8 Gymnasieungdomar i eget boende

Vid beräkning av ekonomiskt bistånd för gymnasieungdomar i eget boende ska norm för 15-18 år eller 19-20 år medräknas så länge som den unge studerar på gymnasiet.

2.2.9 Barnrättsperspektiv

Enligt 3 kap. 1 § Socialtjänstlagen ska det vid bedömning av ekonomiskt bistånd till familjer särskilt beaktas vad hänsyn till barnets bästa kräver. Personer under 18 år räknas som barn, dvs vuxna barn som ingår i föräldrarnas hushåll räknas inte som barn vad gäller barnrättsperspektiv.

I varje utredning som görs inför beslut där barn berörs ska barnens situation uppmärksammas särskilt, varje beslut som rör ett barn måste grunda sig på en bedömning om vad som är bäst för just detta barn. I en beslutssituation bör olika förslag till lösningar analyseras och vägas mot varandra. Hur barnens intressen beaktats och vilka överväganden som gjorts och hur detta påverkar det beslut som fattats skall dokumenteras.

Se riktlinje 8:2 Förhöjt försörjningsstöd med hänsyn till barnperspektivet.

2.2.10 Brottsoffer

Enligt 6 kap. 5 § ska socialnämnden verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att barn som bevittnat våld samt kvinnor och barn som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i särskilt behov av stöd och hjälp från socialnämnden.

Se rutin Stöd till brottsoffer och deras närstående samt Check 10, checklista för polisiär bedömning av risk.

2.2.11 Bedömnings- och beslutsunderlag

För utredning av rätten till ekonomiskt bistånd krävs underlag för inkomster och kostnader och kontakter med övriga myndigheter. Om en enskild trots särskild begäran inte inlämnar behövliga underlag eller motsätter sig att handläggaren tar nödvändiga kontakter, bör ansökan i regel avslås helt eller delvis.

2.3 Inkomster

2.3.1 Hushållets inkomster

Hushåll vars inkomster inte räcker till att tillgodose deras behov kan erhålla ekonomiskt bistånd. Hänsyn tas till hushållets samtliga faktiska inkomster då nettobehovet av ekonomiskt bistånd räknas fram.

Den enskilde skall utnyttja alla de möjligheter som står till buds för att försöka försörja sig själv. Den sökande skall i första hand utnyttja socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar innan rätt till ekonomiskt bistånd föreligger t ex bostadsbidrag, underhållstöd, sjukpenning, föräldrapenning, äldreomsorgsstöd samt sjukersättning och aktivitetsersättning. Inkomster som den enskilde inte kan förfoga över eller som är att betrakta som fiktiva bör generellt sett inte beaktas.

Jobbstimulansen framgår av 12 kap. 8 § socialtjänstlagen och innebär en särskild beräkningsregel som innebär att 25 % av nettolönen inte ska räknas med vid beräkningen av ekonomiskt bistånd om den enskilde kvalificerat sig för det. Jobbstimulansen gäller bara för den enskild som uppfyller förutsättningarna, inte för hela hushållet. Jobbstimulansen gäller bara löneinkomst av anställning. Om den enskilde väljer att spara inkomsten som inte medräknas ska det inte påverka rätten till ekonomiskt bistånd under den tvåårsperiod som den särskilda beräkningsregeln gäller. Om den enskilde åter behöver ekonomiskt bistånd efter tvåårsperioden ska behovet bedömas på vanligt sätt.

För att kvalificera sig till jobbstimulansen skall den enskilde ha fått ekonomiskt bistånd i sex månader i följt utan avbrott. Om det blir ett avbrott, t ex på grund av ett avslagsbeslut, börjar kvalificeringsperioden om från början. Efter kvalificeringsperioden gäller rätt till jobbstimulans i 24 sammanhängande månader oavsett om den enskilde söker eller har rätt till ekonomiskt bistånd. Därefter måste kravet på att ekonomiskt bistånd ska ha lämnats under sex månader i följd uppfyllas på nytt för att den särskilda beräkningsregeln ska gälla igen.

Inkomster som ska täcka behovet av skälig levnadsnivå

- lön
- avgångsvederlag
- arvode till familjehem eller kontaktperson
- A-kassa
- Alfa-kassa
- aktivitetsstöd
- aktivitetsersättning
- sjukersättning
- äldreomsorgsstöd
- etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning

- pension
- livränta
- sjukpenning, sjukpenning i särskilda fall
- barnbidrag, studiebidrag, flerbarnstillägg
- underhållsstöd/underhållsbidrag
- föräldrapenning
- bostadsbidrag, bostadstillägg, boendetillägg
- AMF/AGS mm
- överskjutande skatt
- återbetalning av bostadsbidrag
- omvårdnadsbidrag/vårdbidrag
- merkostnadsersättning/handikappersättning som är skattepliktig
- hyresdel från inneboende
- ideella skadestånd (som inte behövs för att täcka rehabilitering av fysisk eller psykisk skada)
- försäkringsersättningar och skadestånd som kompenserar förlust av egendom som kunnat tillgodose hushållets behov genom att avyttras
- räntor och utdelningar
- habiliteringsersättning
- överföringar, insättningar, swish
- samtliga övriga inkomster som kan användas till försörjning

Inkomster som inte beaktas vid framräknande av försörjningsstöd

- ersättning för merkostnader till följd av funktionshinder som är skattefri
- merkostnadsersättning p g a barns handikapp
- extra tillägg till studiestöd
- omkostnadsersättning till familjehem etc.
- stipendier som är avsedda för ett visst ändamål
- fondmedel
- försäkringsersättningar som den enskilde får för att kompensera ekonomiska förluster och som inte utgör ersättning för inkomstförlust (t ex kompensation för tillhörigheter som förlorats vid inbrott)
- skadestånd som den enskilde får för att kompensera ekonomiska förluster och som inte utgör ersättning för inkomstförlust (t ex kostnader för rehabilitering av fysisk eller psykisk skada)
- överskjutande skatt som tagits i anspråk av Kronofogdemyndigheten
- pension som skulle ha betalats ut om förtida uttag inte hade gjorts
- barns inkomster från tillgångar som står under överförmyndarens kontroll när överförmyndaren inte ger sitt samtycke till uttag.
- lärlingsersättning från CSN vid gymnasial lärlingsutbildning på ett introduktionsprogram. Pengarna ska gå till extra kostnader för måltider och resor.

2.3.2 Barns inkomster

När ett barn eller vuxet barn vars föräldrar har försörjningsansvar har egna inkomster ska barnet bidra till sin egen försörjning med belopp motsvarande riksnorm och andel i boendekostnaderna.

Ett barn får dock enligt 12 kap. 9 § SoL alltid disponera ett helt prisbasbelopp/kalenderår av sin arbetsinkomst för egen räkning utan att det påverkar föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet.

Den särskilda beräkningsregeln om jobbstimulans där 25 % av inkomster inte ska beaktas gäller inte barns och skolgångdomars inkomster

3. Tillgångar

Vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd behöver socialtjänsten utreda om behovet kan tillgodoses med egna tillgångar. Helhetsbedömning bör göras där hänsyn tas till:

- om sökandes hjälpbehov bedöms bli kort- eller långvarigt
- vad som kan anses skäligt
- individuell behovsbedömning

3.1 Faktiska tillgångar

Vid bedömningen av sökandens egna tillgångar skall endast faktiska tillgångar beaktas, det vill säga tillgångar som den sökande faktiskt kan förfoga över eller få tillgång till. Tillgångar som inte bör påverka rätten till ekonomiskt bistånd är t.ex:

- pensionsförsäkringar som inte kan återköpas
- bankmedel som inte går att ta ut på grund av villkor i ett gåvobrev eller testamente
- fast egendom som inte kan överlåtas på grund av en bestämmelse i ett gåvobrev eller testamente.

3.2 Lätt realiserbara tillgångar

Kontanter, banktillgodohavanden eller andra tillgångar som den sökande förfogar över skall i första hand användas för den enskildes försörjning innan rätten till ekonomiskt bistånd träder in. Avyttring av lätt realiserbara tillgångar som exempelvis aktier och obligationer kan krävas inom en månad. Om det finns låsta tillgångar i form av pensionssparande undersöks möjligheten att ta ut detta.

3.2.1 Bankmedel

En konsekvens av ekonomiskt bistånd är att sökanden bör kunna lägga undan pengar varje månad för kommande utgifter. För att klara detta får ett hushåll som erhåller bistånd löpande ha sparade bankmedel på max en månads försörjningsstöd enligt riksnormen.

Hushållsmedlemmar får ha tillgodohavanden i form av bosparande upp till den nivå som behövs för att behålla platsen i bosparkön.

3.3 Andra realiserbara tillgångar

Avyttring av andra realiserbara tillgångar som exempelvis bostadsrätt och fordon bör krävas om behovet av ekonomiskt bistånd bedöms överstiga tre sammanhängande månader eller om det finns andra särskilda skäl (se även rubrik, fordonsinnehav).

Skriftlig uppmaning med krav om avyttring av tillgångar skall lämnas till sökanden, det skall även framgå av uppmaningen när välfärdsnämnden kommer att betrakta värdet av tillgången som en inkomst vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd. Denna uppmaning är att betrakta som beslut som kan överklagas. Fullföljdshänvisning ska bifogas beslutet.

Vid en försäljning kan den enskilde, efter individuell bedömning, använda intäkten till att betala eventuella lån som är kopplade till det som avyttrats utan att det medför en sänkning av det ekonomiska biståndet.

Individuella bedömningar och beslut om inkomsten från avyttringsbar tillgång skall kunna användas för återbetalning av lån för tillgången görs av 1:e socialsekreterare/enhetschef.

Krav på försäljning bör endast ställas i de fall då den aktuella tillgången representerar ett betydande värde samt då intäktsöverskottet av försäljningen kan anses motivera åtgärden. Undantag från avyttring kan göras om tillgången inte anses ha ett högt värde och det finns starka sociala skäl som talar emot avyttringen. Beslut om undantag från avyttring tas av enhetschef.

Kapitalvaror som finns i ett hem, som exempelvis TV och dator, bör i regel inte påverka rätten till ekonomiskt bistånd om varornas värde är skäligt.

3.4 Barns tillgångar

Barn bör kunna ha sparade medel upp till 15 % av basbeloppet utan att detta påverkar det ekonomiska biståndet. Medel därutöver ska användas till barnets försörjning. Om ett barn har tillgångar som en förälder inte kan förfoga över, bör det inte påverka föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet. Detta gäller exempelvis barns tillgångar som står under överförmyndares kontroll om överförmyndaren inte ger sitt samtycke till uttag.

Barnets bankmedel upp till 15 % av basbeloppet ska inte medräknas i de övriga hushållsmedlemmarnas bankmedel upp till en månads försörjningsstöd.

4. Fordonsinnehav

I normalfallet ingår det inte i skälig levnadsnivå att inneha bil. Om bilen behövs för daglig sysselsättning, arbetsresor eller i arbetet kan bilinnehav godkännas, se vidare under avsnittet arbetsresor. Om det vid individuell bedömning framkommer starka sociala och/eller medicinska skäl kan fordonsinnehav godkännas och ekonomiskt bistånd kan vid behov utgå för skäliga kostnader.

4.1 Realiserbar tillgång

För en sökande som äger ett fordon men inte har särskilda skäl enligt ovan betraktas fordonets hela värde som realiserbart efter tre månader, vilket avser skälig tid för avyttring. Detta gäller inte om det är uppenbart att en försäljning inte innebär något överskott för sökanden. Exempelvis s k skrotbilar upp till ca 5 % av basbeloppet. Dock medräknas även här inkomst av eventuell försäljning. Det är dock aldrig motiverat att ett hushåll har fler än en bil/vuxen i ett hushåll.

Särskilda skäl till att avyttra fordonet vid ansökningstillfället kan vara då sökanden inköpt exempelvis en bil under samma tid som tex. hyres- eller elskuld uppstått och söker ekonomiskt bistånd till skulden. Detta kan även krävas om sökanden inköpt bil i snar anslutning till ansökningstillfället eller om bilen kan anses representera ett högt övervärde (bilens värde överstiger ett basbelopp).

Skriftligt beslut med uppmaning om avyttring av fordonet ska meddelas sökanden, det ska även framgå av uppmaningen när välfärdsnämnden kommer att betrakta värdet av fordonet som en tillgång vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd. Detta beslut kan överklagas och fullföljdshänvisning ska bifogas beslutet.

Eventuellt kan bistånd utgå mot återkrav i väntan på att fordonet avyttras.

Återkommer sökanden till välfärdsnämnden med förnyad ansökan inom sex månader betraktas fordonet som realiserbar tillgång omgående.

Även om fordonsinnehav godkänts ses fordonets övervärde som en realiserbar tillgång, med övervärde menas ett värde som överstiger ett basbelopp. Beslut om avyttring fattas enligt ovan gällande övervärdet..

Har den sökande en specialanpassad bil pga. funktionsnedsättning bör denna godtas oavsett värde.

4.2 Skulder och avbetalningar

Om sökanden har avbetalningar på skuld för fordon och fordonsinnehav godtas enligt ovan, kan ekonomiskt bistånd utgå för att täcka eventuell räntekostnad. Ekonomiskt bistånd utgår inte till amortering. Amorteringsdelen får den sökande själv stå för. Observera möjligheten för den sökande att erhålla skattejämkning.

Vid en försäljning kan, efter individuell bedömning, hänsyn tas till återbetalning av lån på fordonet om det är styrkt med lånehandling och kvitto på återbetalning.

Individuella bedömningar och beslut om inkomsten från avyttringsbart fordon ska kunna användas för återbetalning av lån för fordonet görs av 1:e socialsekreterare/enhetschef.

4.3 Leasing

När det gäller leasing av personbil ska sökande alltid avrådas från det. För en person som redan ingått leasingavtal kan det vara mycket svårt att få köpet hävt. Om bilinnehavet godkänts enligt ovan, kan ekonomiskt bistånd utgå till leasingavgiften.

4.4 Kostnader som godtas i samband med godkänt fordonsinnehav

Om sökande uppfyller kriterier för fordonsinnehav kan ekonomiskt bistånd beviljas till skäliga kostnader för godkända resor som exempelvis arbetsresor eller umgängesresor. Vid berättigande av ekonomiskt bistånd utgår kostnad för drivmedel med belopp motsvarande drivmedelspris/liter per mil, avrundat uppåt till helt krontal.

Vid behov kan ekonomiskt bistånd utgå till skäliga kostnader för fordonet som exempelvis fordonsskatt, trafikförsäkring, besiktning, mindre reparationer samt utbyte av nödvändiga fordonsdelar. Skälig kostnad anses vara max 17 % av prisbasbeloppet under en 12 månaders period.

5. Småbarnsföräldrar och arbete

Småbarnsföräldrar som uppbär ekonomiskt bistånd har rätt att stanna hemma med sitt barn så länge föräldrapenning med sjukpenningbelopp utgår. Dock som längst till dess att barnet är ett år. Därefter ska föräldern stå till arbetsmarknadens förfogande för att vara biståndsberättigad. För att kunna stå till arbetsmarknadens förfogande behöver barnsomsorg vara ordnad.

Den enskilde ska inte behöva utnyttja ersättningsdagar med föräldrapenning redan före barnets födelse. Båda föräldrarna, inte bara den eventuellt arbetslöse eller den med lägre lön, bör kunna använda sig av sin möjlighet (halva föräldrapenningstiden) att vara hemma med sitt barn.

Den enskilde som har barn bör kunna spara upp till fyra veckors föräldrapenning fram till det år under vilket föräldrapenningen senast kan tas ut. Vid sammanboende föräldrar gäller fyra veckor totalt för båda föräldrarna.

Sökande vars inkomster hamnat under norm p g a att de utnyttjat sin lagliga rätt till "sex-timmarsdag" har inte rätt till ekonomiskt bistånd. Behovet ska i första hand tillgodoses genom att sökande utökar sin arbetstid.

Ekonomiskt bistånd kan utgå till en ensamstående förälder som måste avstå från arbete eller föräldrapenning p g a att den andra föräldern inte vill ta ut eller överlåta sina föräldrapenningdagar. I första hand ska föräldern som har kvarstående föräldrapenningdagar förmås att ta ut eller överlåta sina föräldrapenningdagar.

6. Studerande

6.1 Barn

När det gäller studerande barn och vuxna barn är föräldrarna underhållsskyldiga för sina barn efter vad som är skäligt med hänsyn till barnets behov och föräldrarnas samlade ekonomiska förmåga. Underhållsskyldighet upphör när barnet fyller 18 år.

Går barnet i skolan efter att det fyllt 18 år, är föräldrarna underhållsskyldiga under den tid som skolgången pågår, dock längst tills dess barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning.

Underhållsskyldigheten finns reglerad i Föräldrabalkens (FB) 7:e kapitel. Föräldrarnas underhållsskyldighet beror dock på barnets egna inkomster och tillgångar samt sociala förmåner. Ungdomar som studerar på gymnasienivå har möjlighet att försörja sig genom studiemedelssystemet från höstterminen det år de fyller 20 år.

Studier på gymnasienivå vid komvux anses jämförbara med sådan utbildning som avses i 7 kap. 1 § FB även då barnet tidigare slutfört en utbildning inom gymnasieskolan

Vuxna barn som avbrutit studierna p g a föräldraledighet och därefter återupptar gymnasiestudier före höstterminen det år de fyller 20 år kan erhålla ekonomiskt bistånd tills de har möjlighet att försörja sig genom studiemedelssystemet. Föräldrarnas underhållsskyldighet enligt ovan ska beaktas.

6.2 Vuxna

Huvudregeln är att ekonomiskt bistånd inte skall utgå till vuxna studerande som i övrigt är arbetsföra. Till dessa utgår studiesociala förmåner som t ex aktivitetsstöd eller studiemedel.

Vid tillfälligt biståndsbehov kan make/maka eller samboende och barn till en person som studerar ha rätt till ekonomiskt bistånd om deras behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Hänsyn tas till studerandens extra kostnader för litteratur, resor till studieorten etc.

Ekonomiskt bistånd kan utgå under en tid så att den studerande ges en möjlighet att fullfölja en påbörjad kurs eller termin. Tanken är att ett studieavbrott ska kunna genomföras på ett sådant sätt att det inte medför alltför stora svårigheter att återuppta studierna vid ett senare tillfälle. Om den studerande inte bedöms ha en faktisk möjlighet att utan studierna få arbete som medför en stadigvarande

försörjning utan att studierna däremot är en förutsättning för den framtida försörjningen bör välfärdsnämnden inte ställa som villkor för ekonomiskt bistånd att den studerande avbryter studierna för att stå till arbetsmarknadens förfogande.

Ekonomiskt bistånd kan utgå som komplement till studiestöd för vuxenstuderande på grundskolenivå.

För sökande, vars studier omfattar både grundskole- och gymnasienivå är grundregeln att merparten av studierna måste avse grundskolenivå för att ekonomiskt bistånd skall beviljas.

Vid studier som är en form av arbetsmarknadspolitisk aktivitet som ingår i en planering med Arbetsförmedlingen och/eller kommunens Arbetsmarknadsenhet kan kompletterande ekonomiskt bistånd utgå.

6.3 Studier på gymnasienivå eller motsvarande

Ekonomiskt bistånd kan utgå till arbetslösa sökande som studerar på gymnasienivå eller motsvarande om det efter individuell bedömning bedöms vara en förutsättning för sökandens framtida möjligheter att nå arbetsmarknaden. Möjligheter till försörjning via studiemedel eller aktivitetsstöd ska vara uttömda innan sökanden bereds möjlighet att studera med bibehållet ekonomiskt bistånd. Vidare ska det bedömas som troligt att sökanden klarar av studierna. Sker inte studier på heltid ska studierna när det är möjligt kombineras med att den enskilde står till arbetsmarknadens förfogande på resterande tid. Beslut att medge studier på gymnasienivå fattas av 1:e socialsekreterare/enhetschef.

6.4 Svenska för invandrare

Enligt socialtjänstlagen ingår det i att stå till arbetsmarknadens förfogande att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola. Sökanden som deltar i grundläggande svenskundervisning för invandrare och som inte kan tillgodose sina behov genom deltidsarbete är berättigad till ekonomiskt bistånd. Krav på heltidsarbete kan inte ställas samtidigt med studierna.

6.5 Litteratur

Bistånd till skäligen kostnad för studielitteratur kan utgå om villkoren för att erhålla ekonomiskt bistånd är uppfyllda.

6.6 Studieuppehåll

För vuxenstuderande som söker ekonomiskt bistånd under studieuppehållet gäller följande:

Den sökande ska stå till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söka arbete. Feriearbete ska naturligtvis sökas i god tid. Studiemedel ska inte behöva användas under en lägre tidsperiod än för vilken ersättningen beviljats.

Om den sökande har feriearbete och väntar lön eller andra inkomster kan ekonomiskt bistånd beviljas i avvaktan på egna inkomster mot återbetalning.

7. Egna företagare

Ekonomiskt bistånd ska inte utgå för att finansiera affärsverksamhet eller för att reglera skulder som uppkommit i sådan verksamhet. Det kan trots detta uppstå behov för egna företagare att erhålla ekonomiskt bistånd till sin försörjning och livsföring i övrigt i avvaktan på att företaget går bättre eller avvecklas och avregistreras.

Är den enskilde i en akut nödsituation och i behov av omedelbart bistånd kan ekonomiskt bistånd utgå under högst tre månader. Under denna tid ska den enskildes möjligheter till anställning utredas i relation till eventuella inkomster från företaget, hur stor inkomst som är möjlig att lyfta ur företaget, hur kort- eller långvarigt sökandens behov kan förväntas vara samt vilka konsekvenserna kan bli om den enskilde inte skulle beviljas fortsatt bistånd.

Beslut om bistånd eventuellt ska utgå för en längre tid eller om det finns särskilda skäl för att en sökande kan ha ett företag inregistrerad under en lägre tid fattas av 1:e socialsekreterare/enhetschef.

För nystartat företag kan ekonomiskt bistånd utgå som längst under den tid som starta-eget-bidrag utgår från Arbetsförmedlingen.

8. Boendekostnader

Ekonomiskt bistånd till skälig boendekostnad utgår som en faktisk del till försörjningsstödet. Kostnaden får normalt inte överstiga belopp för skälig boendekostnad, som fastställts av nämnden, se avsnitt skäliga boendekostnader.

Vid bedömning av skälig boendekostnad ska hänsyn även tas till ett barns behov av utrymme hos den förälder där barnet enbart vistas under umgängestid.

Undantagsvis kan boendekostnad som överstiger skäliga kostnader godtas då sökanden inte har möjlighet att lösa sin boendesituation på annat sätt. Beslut om boendekostnader utöver skäliga tas av enhetschef som även gör bedömning av eventuell skälig tid för bostadsbyte. Under pågående insats borgen och träningskontrakt godtas faktiskt hyra vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

Därefter kan faktiskt hyra fortsatt att godtas om det inte efter individuell bedömning framkommer skäl för annat.

8.1 Boendekostnader för olika boendetyper

8.1.1 Hyresrätt

Till boendekostnad räknas skälig hyra plus uppvärmning och varmvatten. Hyra för extra kostnader för exempelvis TV, garage och bilplats ingår inte i godtagbar boendekostnad som inte avgiften automatiskt ingår i hyran. Bistånd för tillval ska utgå under förutsättning att tillvalet gjorts av tidigare hyresgäst. Bistånd utgår inte till avgift för Hyresgästförening.

8.1.2 Bostadsrätt

Vid beräkning av skälig boendekostnad för bostadsrättslägenhet tas hänsyn till ränteutgifter och månadsavgift, men inte amortering.

Bistånd kan utgå till nödvändig utrustning eller reparation av t ex vitvaror.

Sökandens möjlighet till skattejämkning bör beaktas. Om sökanden avstår från skattejämkning och sparar förmånen till nästkommande år, då den betalas ut som skatteåterbäring, ska denna del inte räknas som boendekostnad. Avgifter för räntefria lån jämföras med ränta.

Om bostaden representerar ett ekonomiskt värde och behovet av ekonomiskt bistånd bedöms bli långvarigt bör även detta utgöra ett skäl för avyttring samt byte av bostad enligt ovan.

8.1.3 Egen fastighet

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd skall det upprättas en särskild fastighetsbilaga för beräkning av boendekostnaden, se blankett *kostnader för egen fastighet*. Hänsyn tas till ränteutgifter och nödvändiga driftskostnader såsom kostnader för vatten, uppvärmning, sophämtning, fastighetsförsäkring och tomträttsavgäld. Bistånd till amorteringar utgår inte.

Bistånd kan utgå till nödvändig utrustning eller reparation av t ex vitvaror.

Sökandens möjlighet till skattejämkning bör beaktas. Om sökanden avstår från skattejämkning och sparar förmånen till nästkommande år, då den betalas ut som skatteåterbäring, ska denna del inte räknas som boendekostnad. Avgifter för räntefria lån jämföras med ränta.

Om bostaden representerar ett ekonomiskt värde och behovet av ekonomiskt bistånd bedöms bli långvarigt bör även detta utgöra ett skäl för avyttring samt byte av bostad enligt ovan.

8.1.4 Lägenheten hyrs i andra hand

Om lägenheten hyrs i andra hand bör den hyra godtas som lägenhetsinnehavaren och andrahandshyresgästen avtalat under förutsättning att den är skälig. Uppgifter som behövs i utredningen ska i första hand komma från den sökande själv. Skälig hyra anses vara hyresnivå som motsvarar den hyra som förstahandshyresgästen ska betala enligt sitt hyreskontrakt med ett tillägg om högst 15 % för bland annat möbler och utrustning. Detta enligt bestämmelser i hyreslagen. Sökande som hyr bostad i andra hand ska uppvisa ett andrahandskontrakt som godkänts av fastighetsägaren om det inte finns särskilda skäl till annat.

8.1.5 Andra boendeformer

Enligt praxis kan den enskilde ha rätt till bistånd för sina boendekostnader även vid betydligt enklare standard än normalt som exempelvis boende i kolonistuga eller husvagn. Vid andra boendeformer såsom husvagn, båt och hotell bör den faktiska boendekostnaden avgöras med hänsyn till omständigheterna i varje enskilt fall. I vissa fall kan bistånd utgå till nyttjande av t ex dusch och tvättmaskin. Hänsyn skall även tas till eventuellt fördyrade matkostnader.

För personer som saknar permanent bostad bör den faktiska boendekostnaden inkludera kostnader för magasinering av egna tillhörigheter under skälig tid, dock som längst sex månader. Bedömning av de magasinerade tillhörigheternas värde i förhållande till kostnaderna för magasinering och beräknad tid av magasinering bör göras. Ibland kan det vara en bättre lösning att bevilja bistånd till ny hemutrustning. Magasineringsavtalet ska ingås mellan den biståndssökande och magasineringsfirman så att den biståndssökande behåller ansvaret för sina tillhörigheter. Magasineringskostnad kan utgå i max sex månader om inte särskilda skäl föreligger för annat.

8.1.6 Boendekostnad under fängelsevistelse

Den som avtjänar ett fängelsestraff kan normalt sett inte anses ha rätt till försörjningsstöd till boendekostnader. Häktade personer samt personer som avtjänar en faktisk strafftid på sex månader eller mindre bör dock beviljas boendekostnader under hela häktnings- eller strafftiden om de annars riskerar att bli bostadslösa. Ekonomiskt bistånd till hyreskostnad kan utgå under uppsägningstiden för att undvika hyresskuld.

Möjligheten att hyra ut bostaden i andra hand skall utredas innan bistånd till hyra utgår under fängelsevistelse. Om inte hyresvärden ger sitt samtycke till uthyrning i andra hand, kan hyresgästen begära tillstånd till uthyrningen hos hyresnämnden. Sökanden kan beviljas ekonomiskt bistånd till boendekostnaden i avvaktan på hyresnämndens beslut.

8.2 Uppmaning om avyttring av bostad eller byte av bostad

Om boendekostnaderna är för höga i förhållande till vad som är skäligt för det aktuella hushållet och biståndsbehovet bedöms vara mer än maximalt tre sammanhängande månader, kan det vara rimligt att ställa krav på byte av bostad eller avyttring av bostad. Individuell bedömning ska ske med hänsynstagande till de sociala konsekvenser som kan uppstå framförallt när det gäller familjer med barn. Flyttning bör inte krävas om det innebär att en barnfamilj tvingas bryta upp från barnomsorg, skola och socialt nätverk. Hänsyn ska även tas om bostaden är specialanpassad på grund av funktionsnedsättning eller om sökanden har särskilt stort behov av kontinuitet eller socialt nätverk på grund av ålder eller sviktande hälsa. Gäller även sökande som har begränsade möjligheter att bli godkända som hyresgäster.

Vid krav om avyttring av bostadsrätt, fastighet eller byte till billigare bostad med hyresrätt ska en skriftlig uppmaning med krav om avyttring eller byte av bostad lämnas till sökanden. Det ska även framgå av uppmaningen när välfärdsnämnden kommer att betrakta värdet av bostadsrätten/fastigheten som en tillgång vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd samt från vilket datum som sökanden endast beviljas bistånd till skäliga boendekostnader. Denna uppmaning är att betrakta som ett beslut som kan överklagas och fullföljdshänvisning ska bifogas beslutet.

Det måste ges skälig tid att byta eller avyttra bostaden. Tiden bör inte understiga fyra månader. Under denna tid godtas den faktiska boendekostnaden. Den faktiska boendekostnaden bör även godtas så länge den enskilde aktivt medverkar till att finna ett billigare boende eller på annat sätt försöker sänka sina boendekostnader. Detta gäller inte vid särskilt dyrbar nödlösning, som exempelvis boende på hotell, om det finns godtagbara billigare alternativ.

8.3 Byte till dyrare bostad

Om en person som uppbär ekonomiskt bistånd anser sig behöva byta bostad och detta är förenat med ökade boende- eller andra kostnader ska detta alltid ske i samförstånd med ansvarig handläggare. Den nya dyrare hyran kan endast godtas under förutsättning att flyttningen är nödvändig för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå. Det kan t.ex. gälla

- om det finns medicinska eller starka sociala skäl som styrker behovet av flyttning,
- om det finns svåra personliga motsättningar mellan hushållsmedlemmarna, t.ex. mellan förälder respektive styvförälder och ett vuxet barn eller mellan makar eller samboende,
- om bostadens standard inte är skälig vad avser fysisk miljö och utrustning,
- om ett vuxet barn genom att bo i föräldrahemmet förhindras att leva ett normalt vuxenliv och bli självständig,
- om det enskilde måste flytta till följd av att han eller hon är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller för något annat brott eller

- vid trångboddhet.

Vid bedömningen av vad som är skälig boendestandard vid byte till dyrare bostad bör utgångspunkten vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig.

För att ett hushåll inte ska anses trångbott bör det, utom för ensamstående utan barn, ha sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn bör kunna dela sovrum. Med beaktande av stigande ålder och personlig integritet bör barn emellertid inte behöva dela sovrum. Vuxna som inte är sambor bör inte behöva dela sovrum.

Vid bedömning av bostadsbyte ska hänsyn tas till barnets bästa enligt **3 kap 1 §** socialtjänstlagen och barnkonventionen artikel 27.

Finns det särskilda sociala skäl för snabbt bostadsbyte t ex att sökanden varit utsatt för brott eller liknande kan ekonomiskt bistånd utgå till dubbla boendekostnader under uppsägningstiden om inte bostaden kan hyras ut till någon annan snarast. Beslut om bistånd till dubbla boendekostnader tas av 1:e socialsekreterare/enhetschef.

Om sökande ändå väljer att flytta utan godtagbara skäl beräknas skälig boendekostnad utifrån gamla bruttohyran och gamla bostadsbidraget, dvs tidigare nettohyra. Det gäller under sex månader. Efter sex månader kan ny hyreskostnad godtas under förutsättning att den ligger i nivå för skälig bostadskostnad. Vid långvarigt biståndsbehov bör dock generella hyreshöjningar beaktas.

8.4 Boendekostnader för olika boendesituationer

8.4.1 Hemmaboende vuxen, söker själv ekonomiskt bistånd

Huvudregeln avseende boendekostnad till vuxna barn som bor kvar hos föräldrar efter avslutade gymnasiestudier är att ekonomiskt bistånd inte ska utgå. Bistånd till skälig boendekostnad kan dock utgå om det skett en faktisk förändring i det vuxna barnets eller familjens ekonomiska situation under innevarande år. Det vill säga om barnet tidigare betalat hyresdel eller föräldrarna förlorat bostadsbidrag.

Som skälig boendekostnad betraktas det belopp som föräldrarna förlorat i bostadsbidrag eller faktisk bostadskostnad som bör beräknas som den andel av bostadskostnaden som motsvarar det antal rum som den sökande disponerar i förhållande till det totala antalet rum i bostaden. Varje rum bör då räknas som två enheter och köket som en enhet.

Exempel: Den sökande disponerar ett rum i sina föräldrars bostad om fyra rum och kök, det vill säga den sökande disponerar två av totalt nio enheter. Hela

bostadskostnaden är 6 000 kr per månad. Den sökandes andel av bostadskostnaden bör beräknas som $(2/9 \times 6\,000) = 1\,333$ kr per månad.

Söker det vuxna barnet lägre boendekostnad än vad andelen bedöms vara, ska bistånd beviljas till den sökta kostnaden.

Bistånd till boendekostnad kan även utgå då föräldrarna till följd av att det vuxna barnet bor kvar hemma har högre boendekostnad än de annars skulle ha haft antingen genom att de tvingas behålla en större bostad eller genom att de skulle ha haft rätt till bostadsbidrag eller ett högre bostadsbidrag om det vuxna barnet inte hade bott kvar hemma.

8.4.2 Hemmavarande vuxen, föräldrarna söker ekonomiskt bistånd

Hemmavarande vuxna barn ska bidra till boendekostnader. Den faktiska boendekostnaden beräknas som den andel av boendekostnaden som motsvarar det antal rum som det vuxna barnet disponerar i förhållande till det totala antalet rum i bostaden.

Uppger föräldrarna att det vuxna barnet betalar högre boendekostnad än andelar ska välfärdsnämnden beakta den faktiska boendekostnaden som det vuxna barnet betalar till föräldrarna.

8.4.3 Inneboende/delad bostad

Den faktiska boendekostnaden för en inneboende bör vara den hyra som avtalats om kostnaden kan anses vara skälig. När sökanden delar lägenhet med andra bör den faktiska boendekostnaden beräknas som nettohyra delad med antalet boende i lägenheten.

8.4.4 Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren

Personer som ingår i en hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren bör inte räknas som inneboende, hyresandelen kan räknas på samma sätt som för hemmaboende vuxet barn med beaktande av hur stor andel av bostaden den enskilde disponerar.

8.5 Skäliga boendekostnader

Nedanstående boendekostnader kan anses skäliga i Lidköpings kommun vid beviljande av ekonomiskt bistånd.

1-2 vuxna 6 900 kronor

1-2 vuxna + 1 barn 8 050 kronor

1-2 vuxna + 2 barn 9 350 kronor

1-2 vuxna + 3-4 barn 10 300 kronor

1-2 vuxna + >5 barn 11 000 kronor

Boendekostnad därutöver beslutas av enhetschef.

Bedömning av skäliga boendekostnader har gjorts utifrån vad en låginkomsttagare i Lidköping normalt har möjlighet att kosta på sig. Hänsyn har tagits till hyresnivån hos allmännyttan i Lidköping.

Uppvärmningskostnader och kostnad för varmvatten ingår i skäliga boendekostnader. Detta gäller kostnader för hyreslägenheter.

9. Hushållsel

Faktiska och skäliga kostnader för hushållsel beviljas.

Bistånd beviljas den månaden som räkningen förfaller till betalning. En ansökan om bistånd till en räkning som förfallit till betalning inom en månad från ansökningstillfället bör inte betraktas som en skuld utan prövas som försörjningsstöd.

Om elkostnaderna bedöms vara för höga kan den biståndssökande uppmanas att se över sitt elavtal och om möjligt byta till ett billigare. Orsaken ska utredas och bistånd ska utgå om sökanden inte bedöms kunna påverka den höga elkostnaden eller om det finns medicinska eller sociala skäl för högre elkostnader. Se avsnittet om skulder och rutin elskulder.

9.1 Hushållsel skälig förbrukning

Som stöd för bedömning av vad som anses vara en skälig elförbrukning kan till exempel uppgifter från Statistiska centralbyråns schablonvärden eller uppgifter från energirådgivarna användas. En normal elförbrukning utan elvärme (direktverkande el) är:

Normal elförbrukning för olika boendesituationer per år:

Hus med elvärme	20 000 - 25 000 kWh
Parhus/mindre hus med elvärme	16 000 - 20 000 kWh
Hus utan elvärme	5 000 kWh

Lägenhet (hushållsel)	2 000 - 5 000 kWh
Lägenhet med elvärme	13 000 – 17 000 kWh

9.1.1 Hus/parhus

Förbrukningen beräknad på två vuxna och två barn. Om hushållet består av fler/färre personer räknas en förbrukning per person med 1 000 kWh för varmvatten och 500 kWh för hushållsel. Denna variation är oberoende av hur man bor.

9.1.2 Lägenhet

Den lägre förbrukningen avser 1-2 personer (mindre lägenhet om 1-2 rum och kök) och den högre 4-5 personer (lägenhet om 3-4 rum och kök).

10. Hemförsäkring

Ekonomiskt bistånd beviljas för hemförsäkringspremie. Möjligheten till månadsinbetalning av hemförsäkring bör beaktas. Kostnaden ska vara skälig. Grundskydd innefattar stöld ur bostad, brand, rån, andra egendomsskador, rättsskydd och allrisk. Observera att hemförsäkringsavgift kan ingå i vissa fackföreningsavgifter. Konsumentverket beräknar varje år referensvärden för bland annat hemförsäkring. Dessa värden kan användas som underlag för bedömning av skäliga kostnader för hemförsäkring.

11. Arbetsresor

Vid behov beviljas ekonomiskt bistånd till skäliga kostnader för arbetsresor. Skälig kostnad bör i regel motsvara kostnaden för ett månadskort för lokala resor med kollektivtrafiken. Med arbetsresor avses inte bara resor till och från en arbetsplats/praktikplats. I begreppet ingår även resbehov för att kunna besöka exempelvis Arbetsförmedlingen eller Arbetsmarknadsenheten.

För resor enligt ovan skall i första hand allmänna kommunikationer användas. Ekonomiskt bistånd kan då utgå till månadskort från Västtrafik om avståndet till arbetsplatsen eller praktikplatsen är minst två km.

Om allmänna kommunikationer inte kan utnyttjas för arbetsresor, utan eget fordon måste användas kan i vissa fall ekonomiskt bistånd utgå till kostnaden för resorna. För att resor med eget fordon mellan bostad och arbetsplats/praktikplats ska kunna godtas ska det klart framgå att allmänna kommunikationsmedel inte kan tillgodose behovet. Om skäl till behov av fordon som transportmedel är sjukdom eller funktionshinder ska det styrkas med läkarintyg.

Om sökande uppfyller villkoren för användande av eget fordon till arbetsresor beviljas ekonomiskt bistånd till drivmedel med belopp motsvarande drivmedelspris/liter per mil, avrundat uppåt till helt krontal. Övriga kostnader för fordonet kan beviljas, se avsnittet Fordonsinnehav.

Vid beräkning av skäligen kostnader för resor till arbete/praktikplats med färdtjänst beviljas bistånd till färdtjänstavgiften.

Resebidrag kan utgå från Arbetsförmedlingen till arbetsmarknadspolitiska aktiviteter på annan ort.

Se även avsnittet Fordonsinnehav och rutin lokala resor.

12. Medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa

Ekonomiskt bistånd beviljas till faktiska kostnader för avgifter för medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa, även vid arbetslöshet. Den enskilde ska få bistånd till avgifter till fackförening och arbetslöshetskassa med det belopp som gäller för den organisation han eller hon tillhör. I vissa fall dras avgiften direkt på lön, vilket då får beaktas vid biståndsberäkningen.

I det fall det är möjligt att få helt eller delvis reducerad avgift ska i första hand sådan ansökan göras. I vissa fall ingår förmåner som exempelvis hemförsäkring i medlemsavgiften och då behöver detta vägas in vid bedömningen av kostnadsposten för hemförsäkring.

13. Hälso- och sjukvård

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till skäligen kostnader för hälso- och sjukvård som är medicinskt påkallad. Bedömning av vad den enskilde ska få ersättning för bör göras från den utgångspunkten att syftet med vården ska kunna uppnås.

Ekonomiskt bistånd bör omfatta kostnader för åtgärder som

- utgör sådan vård och behandling som avses i 2 kap 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och som region är skyldig att svara för enligt 8 kap 1 § samma lag, även i de fall insatserna tillhandahålls av en privat yrkesutövare som är ansluten till Försäkringskassan,
- vidtas efter bedömning av behörig hälso- och sjukvårdspersonal och
- görs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

13.1 Sjukhusvård

Den som är inlagd på sjukhus ska betala en dygnsvis vårdavgift för kost och logi. Även inom sjukhusvården finns ett högkostnadsskydd för hur mycket den enskilde själv måste betala. Faktura ska visas för att ekonomiskt bistånd skall utgå. När den enskilde erhåller ekonomiskt bistånd och beviljas dygnsavgiften, reduceras livsmedelskostnaden i riksnormen med motsvarande belopp. Behovet av livsmedel kan tillgodoses genom erhållen kost inom sjukvården.

Ekonomiskt bistånd utgår även för kostnader som dagpatient har, hänsyn tas till livsmedel som erhålls via sjukvårdsinrättningen. Bistånd kan även utgå för eventuella logikostnader.

13.2 Läkarvård, sjukgymnast mm

Ekonomiskt bistånd beviljas för behandling som omfattas av högkostnadsskydd.

13.3 Läkemedel

Ekonomiskt bistånd bör utgå till skäligen kostnader för läkemedel och hjälpmedel/förbrukningsmaterial som förskrivits av behörig hälso- och sjukvårdspersonal och omfattas av högkostnadsskydd.

Restriktiv bedömning av läkemedel som inte omfattas av högkostnadsskydd ska göras. I vissa enskilda fall kan det dock finnas ett välgrundat behov av att bli behandlad med läkemedel som inte omfattas av läkemedelsförmåner. En individuell bedömning måste göras av hjälpbehovet och omfattningen av detta. Likaså gäller behovet av receptfria egenvårdsprodukter som exempelvis hostmedicin. Generösare bedömning kan göras om preparatet ordineras av sjukvårdspersonal, bedöms ingå i skälig levnadsnivå och ej går att få på recept.

Läkemedel som ingår i högkostnadsskyddet är kostnadsfria för barn under 18 år.

13.4 Sjukresor

Avser resor som är nödvändiga för att vården skall kunna genomföras som exempelvis kostnader för resor till och från undersökning/behandling och för resor för att hämta ut förskrivna läkemedel, hjälpmedel och förbrukningsmaterial.

Högkostnadsskydd finns även för sjukresor. Det är patienten själv som ska bevaka när högkostnadsgränsen uppnås och därefter lämna in underlag för frikort.

14. Tandvård

Ekonomiskt bistånd beviljas till skäliga kostnader för nödvändig och akut tandvård samt förebyggande åtgärder mot karies och tandlossning. I möjligaste mån ska kostnadsförslag föreligga vid ansökan om tandvård.

Vid akut tandvård då kostnadsförslag inte kan inväntas kan bistånd utgå utan kostnadsförslag. Som akut tandvård bör betraktas följande:

- För att avhjälpa svåra smärttillstånd, t. ex. då smärtan orsakas av kariesskador, akuta infektionstillstånd i tänderna och deras omgivning eller tandskador i samband med olycksfall.

- För att avhjälpa akuta tillstånd som medför betydande obehag, t. ex. då obehaget orsakas av en avbiten tand, förlust av en eller flera tänder genom olycksfall eller tandlossningssjukdom, en lossnad krona eller broprotes eller skador på avtagbar protes eller förlust av sådan protes.

Avseende ekonomiskt bistånd för mer omfattande tandvård ska kostnadsförslag begäras innan beslut. Bistånd kan utgå till den kostnad som patienten ska erlägga enligt tandvårdsförsäkringen. Behandlingen ska vara godkänd av Försäkringskassan.

Av kostnadsförslaget ska framgå nödvändigheten av vården samt vilka olika alternativa behandlingsmöjligheter som finns.

Vid bedömning av mer omfattande tandvård ska hänsyn tas till den enskildes möjligheter att inom rimlig tid själv bekosta vården, hänsyn ska även tas om den enskilde tidigare haft möjlighet att själv bekosta erforderlig tandvård. Möjlighet till avbetalningsplan hos tandläkaren bör undersökas

Bistånd till årlig tandvårdskontroll kan beviljas för sökanden som erhåller försörjningsstöd under biståndstid som överstiger fyra månader.

Ekonomiskt bistånd till tandvård bör inte begränsas till det billigast möjliga alternativet i de fall den enskilde därigenom berövas sin framtida handlingsfrihet. Sociala konsekvenser vid utebliven tandvård ska beaktas.

Vid kostsamma behandlingar och oklara kostnadsförslag ska konsulttandläkare bedöma kostnadsförslaget innan beslut tas.

Ekonomiskt bistånd till frisktandvård kan beviljas upp till avgiftsklass nivå fyra.

Barn och unga vuxna upp till 19 år har fri tandvård inom Folktandvården.

Äldre, personer med fysiskt och/eller psykisk funktionsnedsättning som har behov av kommunal omsorg eller hjälp av anhöriga kan få nödvändig tandvårdsbehandling till samma avgift som gäller inom den öppna hälso- och sjukvården. Distriktsköterska/sjuksköterska på vårdcentral eller hemsjukvård kan vara behjälpliga att skaffa s k grönt kort som ger rätt till nödvändig tandvård.

För vissa oralkirurgiska ingrepp som måste göras på sjukhus och tandvård som är ett led i en sjukdomsbehandling under begränsad tid gäller samma regler som för hälso- och sjukvården i övrigt.

Se även rutin tandvård.

15. Glasögon och linser

Ekonomiskt bistånd till glasögon får beviljas till person som inte kan tillgodose behovet genom egna inkomster inom skälig tid. Behovet av glasögon ska styrkas av legitimerad optiker eller läkare. För att kunna pröva rätten till bistånd måste den sökande inkomma med kostnadsförslag från legitimerad optiker.

Ekonomiskt bistånd får vid behov beviljas till glasögon/paketpris inklusive synundersökning med maximalt:

- 4 % av basbeloppet för enkelslipade glas
- 6 % av basbeloppet för dubbelslipade glas/progressiva glas

Om behovet inte kan tillgodoses inom paketpris och optiker styrker behov av andra glas kan bistånd beviljas efter individuell bedömning.

Bistånd beviljas till kostnad för synundersökning för att få underlag till kostnadsförslag. Vid beviljande av glasögon dras i så fall denna kostnad bort från högsta godtagbara kostnad.

Kostnad för färgade glas, hårdhetsbehandling eller andra tillägg får beviljas endast om behovet är styrkt av optiker.

Ekonomiskt bistånd till glasögon för barn upp till nitton år utgår i regel inte då behovet bör kunna tillgodoses genom bidrag från regionen. Bidraget täcker inte synundersökning, bistånd till synundersökning kan beviljas.

Vid bedömning av bistånd till glasögon ska hänsyn tas till den enskildes möjligheter att inom rimlig tid själv bekosta behovet, hänsyn ska även tas om den enskilde tidigare haft möjlighet att själv bekosta behovet av glasögon. Om det inte finns särskilda skäl till undantag utgår ekonomiskt bistånd till glasögon efter biståndstid som överstiger tre månader. Bistånd till glasögon beviljas i regel endast vartannat år. Bistånd kan beviljas oftare efter individuell bedömning och efter inhämtat underlag från optiker om skäl för undantag föreligger.

Finns behov av linser ska det styrkas av optiker att behovet inte kan tillgodoses av linser.

16. Umgängeskostnader

Ekonomiskt bistånd för umgängesbarn bör utgå enligt samma regler som för hemmavarande barn för den tid som umgänget avser om umgängesföräldern har rätt till ekonomiskt bistånd för övrigt. Kostnaderna för barnet bör beräknas utifrån det antal dagar barnet vistas hos respektive förälder.

Dagsbeloppet räknas fram genom att beloppen i riksnormen för personliga kostnader multipliceras med tolv och sedan divideras med 365. Bistånd för gemensamma hushållskostnader beviljas för hela månaden oavsett umgängestiden.

Om umgänget omfattar mer än sex dagar i månaden ska detta styrkas av den förälder som barnet bor hos. Umgängestiden kan även regleras via dom eller avtal.

Vid växelvis boende delas barnets norm för personliga kostnader på hälften och halva barnbidraget skall medräknas som inkomst för var förälder. Underhållsstöd från Försäkringskassan utgår inte vid växelvis boende.

Vid bedömning av skälig boendekostnad tas hänsyn till behov av utrymme för umgängesbarn.

17. Förhöjt försörjningsstöd

Om det finns särskilda skäl ska välfärdsnämnden beräkna kostnaderna i riksnormen till en högre nivå. Vissa behov kan täckas inom ramen för merkostnadsersättning från Försäkringskassan.

17.1 Förhöjt försörjningsstöd till särskild kost

Kostnaderna enligt riksnormen för livsmedel bör beräknas till en högre nivå om:

- Den enskilde av medicinska skäl behöver särskild och dyrare kost exempelvis vid vissa former av diabetes. Behovet ska styrkas med läkarintyg. utgå med 1 % av basbeloppet/månad.
- Den enskilde har höga livsmedelskostnader på grund av att kosten är inräknad i en avgift.
- Den enskilde betalar avgift för skolmåltider.
- Den enskilde har varit utsatt för brott och har på grund av det tillfälligt höga livsmedelskostnader.
- Den enskilde på grund av sitt boende inte kan laga sin mat. Förhöjt försörjningsstöd kan efter individuell bedömning beviljas med högst 18 % av prisbasbeloppet per år.

17.2 Förhöjt försörjningsstöd till bistånd till kläder

Kostnader för kläder ingår i riksnormen. Bistånd kan emellertid utgå utöver försörjningsstöd efter individuell prövning om:

- Den enskilde just avslutat ett fängelsestraff, skall börja ett arbete eller av andra orsaker är i akut behov av klädutrustning.
- Den enskilde har snabba viktförändringar p g a graviditet eller sjukdom. Vid normal viktförändring på grund av graviditet utgår inte förhöjt försörjningsstöd till kläder. Planerad bantning ger inte rätt till förhöjt försörjningsstöd.

- Den enskilde har tillfälligt höga kostnader för kläder och skor p g att han eller hon varit utsatt för brott.
- Den enskilde är i behov av extra kläder i samband med nära anhörigas begravning. Som nära anhörig räknas i regel: Make/maka, föräldrar, svärföräldrar, syskon och barn.
- Ett spädbarn saknar nödvändig klädutrustning
- Vid behov kan bistånd även utgå till kläder vid vistelse på behandlingshem/ familjehem. Vid behov av kläder för att kunna delta i aktivitet på behandlingshem ska ersättning utgå från den enhet som är ansvarig för placeringen.

Bidrag bör utgå med högst 10 % av basbeloppet för vinterkläder och 7 % av basbeloppet för sommarkläder.

17.3 Förhöjt försörjningsstöd till övriga kostnader

Kostnaderna enligt riksnormen bör beräknas till en högre nivå om:

- Det är en förutsättning för en förälder ska kunna ha umgänge eller kontakt med sina barn i en rimlig omfattning och har därför extra utgifter. Ett högre belopp kan till exempel vara aktuellt för kostnader för lek, fritid och telefon.
- Den enskilde på grund av funktionshinder eller andra skäl har svårigheter att upprätthålla kontakten med andra människor eller delta i samhällslivet och därför har extra utgifter för till exempel telefon eller fritidsaktiviteter och om det inte täcks av annat särskilt stöd.
- Barn över två år som fortsatt har behov av blöjor.

17.4 Förhöjt försörjningsstöd med hänsyn till barnrättsperspektivet

Enligt 3 kap. 1 § socialtjänstlagen ska det vid åtgärder som rör barn särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Med barn anses varje människa under 18 år. När en förälder ansöker om ekonomiskt bistånd till kostnader som härrör sig till eller påverkar barn skall man vid bedömning och beslut ta ställning till vad som är barnets bästa.

I riksnormen för försörjningsstödet ingår bl a post för livsmedel, kläder/skor samt lek/fritid. Utifrån ett barnperspektiv kan man behöva uppmärksamma t ex att det i posten för livsmedel inte ingår kostnader för t ex saft, godis och chips. I posten för lek/fritid ingår inga kostnader för semester eller dyrare fritidsintressen. Enligt SOSFS 2013:1 framgår att det kan finnas skäl till att beräkna kostnaderna i riksnormen till en högre nivå i vissa fall där ett exempel är om det är en förutsättning för att barn ska kunna delta i fritidsaktiviteter. Ekonomiskt bistånd kan även utgå till kostnader för exempelvis rekreation.

Ekonomiskt bistånd är tänkt att tillförsäkra en person eller en familj en skälig levnadsnivå under en kortare tid i väntan på någon annan form av försörjning.

Detta innebär att det i praktiken kan vara svårt för hushåll som är långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd att kunna tillgodose alla behov inom ramen för riksnormen.

Rätten till bistånd bedöms alltid individuellt.

Utifrån ovan kan förhöjt försörjningsstöd beviljas med hänsyn till barnrättsperspektivet till:

- Klädbidrag som beviljas vid en ansökan för september eller oktober månad p g a att klädinköp inför höst/vinter är extra dyra samt att man behöver köpa in utrustning att ha på förskola eller gymnastikkläder till skolan.

Detta bistånd kan beviljas från fjärde månaden familjen är aktuell. Hänsyn ska också tas till om familjen inom snar framtid blir självförsörjande, då beviljas inte klädbidrag med motivering att behovet kan tillgodoses på annat sätt inom skälig tid.

Barn som går i förskola 1-5 år, max 2 % av prisbasbeloppet

Barn som går i årskurs 0-3, max 3 % av prisbasbeloppet

Barn som går i årskurs 4 till 3:e året på gymnasiet, max 2 % av prisbasbeloppet

- Bistånd till sommaraktivitet för hushåll som varit aktuella sedan förra sommaren med 500 kronor per person, inte barn under ett år.
- Bistånd med 300 kr/per barn vid två högtider per år. Gäller från första månaden familjen är aktuell och även för umgängesbarn.
- Extra bistånd med max 8 % av prisbasbeloppet till kostnader vid student. Gäller för familjer aktuella i mer än tre månader.
- Extra bistånd kan utgå till kostnad för fritidsaktiviteter som t ex medlemsavgift, kostnad för utrustning, kostnad för läger eller cup. Man skall göra en individuell bedömning och väga kostnaden mot vad som anses kunna tillgodoses inom posten lek/fritid i riksnormen samt mot vad en låginkomsttagare på orten anses kunna bekosta.

18. Reducerat försörjningsstöd

Kostnaderna enligt riksnormen bör beräknas till lägre nivå:

- Då den enskilde hamnat i en akut nödsituation och endast behöver tillfällig hjälp för att få möjlighet att reda upp den.
- Då den enskilde inte har vissa kostnader för poster som ingår i riksnormen eller dessa är lägre än riksnormen.
- Då den enskilde enbart har för avsikt att tillbringa en kortare tid i vistelsekommunen.

18.1 Reducerat försörjningsstöd i form av matpengar

Matpengar är ekonomiskt bistånd som avser att täcka endast kostnaden för det absolut nödvändigaste under en kortare tid. Är sökanden vanligtvis självförsörjande, kan bistånd beviljas som förskott på förmån mot återbetalning enligt 33 kap. 2 § socialtjänstlagen. Möjlighet att upprätta fullmakt för återbetalning ska utredas.

Matpengar kan t ex användas när:

- Sökanden ej är berättigad till ekonomiskt bistånd enligt riksnorm men inte kan tillgodose sitt behov av matpengar på annat sätt.
- Sökanden erhållit ekonomiskt bistånd enligt riksnormen men förbrukat detta innan tiden som riksnormen avsåg går ut. Vid upprepade behov ska en arbetsplan upprättas för hur den enskilde ska klara sin ekonomi. Utbetalning av ekonomiskt bistånd kan delas upp vid flera tillfällen.
- Sökanden har förlorat sina pengar t ex genom att tappa plånboken. Underlag i form av polisanmälan ska lämnas in. Utredning ska göras av omständigheterna kring förlusten, den enskilde har eget ansvar att förvara sina pengar på ett betryggande sätt. Bistånd kan utgå i form av matpengar fram till nästa inkomst. Dock högst med belopp motsvarande det den sökande uppgivit sig förlorat.

Dagsbeloppet för matpengar räknas fram genom att riksnormens livsmedelsbelopp multipliceras med tolv och produkten divideras med 365.

18.2 Reducerat försörjningsstöd vid institutionsvistelse/-boende

Riksnormen beräknas till en lägre nivå då den sökande vistas eller bor t ex på institution eller behandlingshem.

Vid kortare vistelse (maximalt en månad) på institution kan sk norm "fickpengar" utgå. Då institutionen har fastställt belopp för "fickpengar" är det detta belopp som utgår. Vid längre tids boende på institution med helinackordering skall reducerat försörjningsstöd utgå i form av sk norm "institutionsboende".

Skillnaden mellan normerna är att i "institutionsboende" ingår kostnad för kläder.

Om fickpengar till den enskilde tillhandahålls av behandlingshemmet och ingår i kostnaden för placeringen skall inget ekonomiskt bistånd utgå till den enskilde avseende detta behov.

19. Levnadskostnader i övrigt

Livsföring i övrigt avser alla de olika behov som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå och som inte omfattas av försörjningsstödet. Kan utgå i särskilda fall efter individuell prövning. Biståndet ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå och stärka dennes resurser att leva ett självständigt liv. Bistånd enligt denna riktlinje kan utgå vid enstaka tillfällen.

19.1 Rekreation

Välfärdsnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till skäliga kostnader för rekreation om det finns särskilda skäl för det. Särskilda skäl att bevilja ekonomiskt bistånd för rekreation kan vara t ex till barnfamiljer som under lång tid på grund av ekonomiska problem inte kunnat få någon semester och hos vuxna med långvariga medicinska eller sociala problem. Ekonomiskt bistånd bör då räcka till kostnader för tåg- eller bussresa och logi. Bistånd som stärker den enskildes situation om han eller hon är eller varit utsatt för våld eller andra övergrepp eller som stärker barnets situation framförallt i långvariga biståndshushåll.

Ekonomiskt bistånd kan även utgå efter individuell bedömning till resor som anses nödvändiga, exempelvis för besök hos nära anhöriga, resa till nära anhörigas begravning, resor för asylutredning mm.

För att nå enhetlighet i bedömningar enligt denna riktlinje ska ansökningar tas upp för diskussion i arbetsgruppen, innan beslut fattas av enskild handläggare.

Ansvarig handläggare kan bevilja bistånd upp till 5 000 kr. Bistånd som söks till högre kostnad eller för en längre tid beslutas av 1:e socialsekreterare/ enhetschef.

Särskild hänsyn skall tas till barnrättsperspektivet.

19.2 Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter

Välfärdsnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till kostnader för exempelvis:

- omsorg om personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg i väntan på nedsättning av avgiften. Behovet kan sedan tillgodoseas genom att sökande informerar avgiftshandläggare om att hen uppbär ekonomiskt bistånd för att få avgiftsbefrielse.
- rättshjälpsavgift vid vårdnadstvist eller skilsmässa
- ansökan om skilsmässa till tingsrätten
- identitetshandling för den som saknar sådan och
- bostadsförmedling för den som saknar bostad eller behöver byta bostad

Ansvarig handläggare kan bevilja bistånd upp till 5 000 kr. Bistånd som söks till högre kostnad eller för en längre tid beslutas av 1:e socialsekreterare/enhetschef. Särskild hänsyn skall tas till barnrättsperspektivet.

19.3 Dator, surfplatta eller smartphone

Ekonomiskt bistånd till dator, surfplatta eller smartphone bör beviljas till personer som uppbär ekonomiskt bistånd för att möjliggöra tillgång till nödvändiga digitala tjänster i samhället. Ekonomiskt bistånd till inköp av dator, surfplatta eller smartphone beviljas med max 5 % av prisbasbeloppet, om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, t ex genom skolan eller genom befintlig utrustning. De flesta typer av program som behövs för att använda en dator, smartphone eller surfplatta finns i gratisversioner varför ekonomiskt bistånd till programvara inte beviljas. Bistånd kan beviljas en gång till varje vuxen i hushållet om det inte föreligger särskilda skäl att bevilja ytterligare bistånd. Särskilt skäl skulle kunna vara att telefonen är för gammal och därmed inte går att nyttja för ovan beskrivna tjänster.

Vid förlust eller skadegörelse ska möjligheten till ersättning via hemförsäkring undersökas. Ekonomiskt bistånd till självrisk kan beviljas efter individuell prövning och då särskilda skäl föreligger. Vid förlust ska händelsen polisanmälas innan eventuellt bistånd kan beviljas.

19.4 Bredband

För att vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå behöver den enskilde som regel ha tillgång till internet i hemmet. Ekonomiskt bistånd till skälig kostnad för bredband bör därför beviljas till sökande som uppbär ekonomiskt bistånd. Det möjliggör också ansökan om ekonomiskt bistånd elektroniskt. Tillgång till bredband anses också vara av särskilt vikt för familjer med barn som går i skolan för att barnet ska kunna delta i skolarbetet och för att föräldrarna ska kunna hålla kontakt med skolan om hur det går för barnet i skolan samt för information från skolan. Biståndet beviljas till faktiskt skälig kostnad. Utgångspunkten vid bedömningen av skälig kostnad ska vara vad en låginkomsttagare normalt har möjlighet att bekosta. Kostnad för bredband får utgå till max 0,5 procent av prisbasbeloppet per månad.

Ekonomiskt bistånd till bredbandskostnad beviljas endast om sökande styrkt att kostnaden avser abonnemang för bredband genom att inkomma med faktura.

För hemmaboende vuxen eller inneboende kan ekonomiskt bistånd till bredbandskostnad beviljas med del av den totala skäliga bredbandskostnaden för bostaden beräknat på antalet boende i bostaden.

19.5 Begravningskostnader

Begravningskostnader ska i första hand täckas av dödsboets tillgångar (inklusive eventuella försäkringar). Kostnader för begravning brukar gå före alla andra kostnader som dödsboet kan ha så som obetald hyra, el, kostnader för flytt och städ. Begravningskostnader brukar även gå före kostnader för skulder med undantag för skulder med någon form av säkerhet som exempelvis ett bostadslån med huset som säkerhet. Privata och allmänna skulder får komma i andra hand.

Ekonomiskt bistånd till begravningskostnader kan utgå om dödsboet saknar förmåga att betala kostnaderna. Bistånd utgår då för att den avlidnes behov av värdig begravning ska kunna tillgodoses. Ekonomiskt bistånd *Ansökan om ekonomiskt bistånd till betalning av begravningskostnader* ska kompletteras med dödsboanmälan eller bouppteckning. Enligt rättspraxis så är begravningskostnader att jämställa med kostnader för vård av den avlidne. Det innebär i realiteten att en efterlevande make/maka eller sambo har underhållsskyldighet även för begravningskostnader. Det innebär att i det fall efterlevande make/maka/sambo har tillgångar så får dessa användas till begravningskostnader innan rätten till ekonomiskt bistånd träder in. Underhållsskyldigheten går före åberopande av äktenskapsförord, enskild egendom eller rätten till giftorättsgods. Vid beräkning av make/makas/sambos underhållsskyldighet vad gäller begravningskostnader görs normberäkning och medel eller tillgångar över aktuell månadsnormberäkning bör då kunna användas till kostnader för begravning.

Föräldrar som är försörjningsskyldiga för sina barn är även skyldiga att efter egen förmåga stå för barnens begravningskostnader. Bistånd till begravning kan beviljas för dödfödda foster utifrån föräldrarnas önskemål av gravsättning. För dessa upprättas inte dödsboanmälan.

Ekonomiskt bistånd för täckande av begravningskostnader kan utgå med maximalt ett halvt prisbasbelopp.

Biståndet inkluderar förutom handtagandet av stoftet och begravningsakten skäligen kostnader för gravsten med inskription och transport till gravplats i Sverige. Det inkluderar även enklare förtäring för en mindre krets av sörjande samt enklare blomdekoration för kista. Ekonomiskt bistånd till kostnad för borglig begravningsförrättare kan också utgå. Merkostnader för transport till och från utlandet och begravning utomlands ingår inte. Ekonomiskt bistånd för begravningskostnader i utlandet ska motsvara kostnaden för en begravning i Sverige.

Ekonomiskt bistånd utgår inte till blommor och kransar som beställts av dödsbodelägare till begravningen. Ekonomiskt bistånd till kostnad för gravvård samt vård av asklund eller askgravlund utgår inte då det inte bedöms ingå i begreppet värdig begravning.

Se rutin skäligen kostnader för begravningskostnader.

19.6 Flyttning

Ekonomiskt bistånd till flyttkostnader kan utgå om flyttningen är nödvändig för att den enskilde skall uppnå en skälig levnadsnivå, dvs är motiverad av arbetsmässiga, sociala, ekonomiska eller medicinska skäl och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Ekonomiskt bistånd till flyttkostnader bör i regel bl a omfatta:

- hyra av bil eller kärra, inklusive försäkring
- bensin och
- hyra av flyttlådor

Ekonomiskt bistånd kan beviljas under högst en månad i den nya kommunen.

Vid godtagbara skäl för flyttning kan bistånd utgå till kostnad för eftersändning.

Vid bedömning av om sociala skäl till behov av flyttning föreligger ska barns behov samt personer som är eller varit utsatta för våld eller andra övergrepp särskilt beaktas.

19.6.1 Flyttfirma

Bistånd till skäliga kostnader för en flyttfirma kan beviljas om det finns särskilda medicinska eller sociala skäl till att den enskilde inte kan flytta på egen hand. Som underlag till biståndsbedömningen krävs kostnadsförslag från minst två flyttfirmor. Medicinska skäl ska styrkas av vården. Observera att sk RUT-avdrag inte ska tillämpas för personer som helt saknar skattepliktiga inkomster.

19.7 Hemutrustning

Ekonomiskt bistånd till hel eller kompletterande hemutrustning kan beviljas om det finns särskilda skäl. Vid bedömning om rätten till bistånd ska individuell prövning göras utifrån den enskildes situation. Möjlighet för sökande att med egna medel eller på annat sätt inom snar framtid tillgodose behoven ska alltid beaktas. Undantag kan vara familjer med minderåriga barn eller personer där sociala, medicinska och ekonomiska skäl gör att bistånd till en viss utrustning kan vara nödvändig redan i avvaktan på inkomst.

Särskilda skäl kan exempelvis vara:

- bostaden är ett led i en rehabilitering
- den enskilde saknar möjlighet att förbättra sin ekonomi inom överskådlig tid
- den enskilde har varit utsatt för brott och omgående behöver flytta till en annan bostad
- inköp av hemutrustning som behöver bytas ut
- underhåll av hemutrustning

- reparation av hemutrustning
- inköp av kompletterande hemutrustning

Bistånd ska utgå till den hemutrustning som behövs för att ett hem ska kunna fungera och för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå. Behov som ska kunna tillgodoses är t ex matlagning, umgänge, sömn, förvaring, rengöring, rekreation och information via dator eller TV. Vid bedömning av behovet tas särskild hänsyn till barnens behov samt behoven för brottsoffer som varit eller är utsatta för våld eller andra övergrepp.

Se avsnittet om Dator, surfplatta eller smartphone.

En ung vuxen som får ekonomiskt bistånd till hemutrustning bör i regel godta en betydligt enklare standard än vad som annars är fallet.

Bistånd till hemutrustning bör beviljas utan villkor om att särskilda inköpsställen skall användas, om det inte finns särskilda skäl för det.

Vid beviljande av hemutrustning för sökanden som helt saknar utrustning kan ekonomiskt bistånd beviljas enligt nedan:

- Ensamstående: max 20 % av prisbasbeloppet.
- Makar/sammanboende: max 25 % av prisbasbeloppet
- Ungdom – upp till 25 år: max 13 % av prisbasbeloppet
- Därutöver max 4 % av prisbasbeloppet/hushållsmedlem
- Förskole/skolbarn med eget rum: max 6 % av prisbasbeloppet

För hemutrustning avseende yngre barn kan ekonomiskt bistånd utgå till småbarnsutrustning, se avsnittet småbarnsutrustning.

Vid beviljande av mer omfattande hemutrustning ska hembesök vanligtvis genomföras innan beslut om ekonomiskt bistånd tas.

Tänk på att i samband med separation ska den sökande tillvarata sina rättigheter vid bodelning innan eventuellt bistånd beviljas.

19.8 Småbarnsutrustning

Ekonomiskt bistånd till småbarnsutrustning kan utgå i anslutning till barns födelse om inte behovet kan lösas på annat sätt exempelvis genom att låna eller återanvända nödvändig utrustning. Biståndet avser att täcka det första behovet av exempelvis säng med sängkläder och andra tillbehör, skötbädd med tillbehör bärsele, barnvagn med tillbehör, kläder och utrustning för bad. Bistånd utgår med max 10 % av prisbasbeloppet.

Efter ytterligare en tid kan barnet behöva ytterligare småbarnsutrustning som exempelvis bilbarnstol, barnstol och sittkärra och då kan ekonomiskt bistånd utgå till ytterligare småbarnsutrustning med max 7 % av prisbasbeloppet om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

19.9 Cyklar

Ekonomiskt bistånd till inköp av cykel kan beviljas, när sökande löpande erhåller bistånd och är i behov av en cykel för att ta sig till arbete, utbildning eller för att vara arbetssökande. Bistånd beviljas till köp av cykel till ett pris av max 4 % av prisbasbeloppet om avståndet är minst 2 km inklusive resa till eventuell barnomsorg.

Bistånd till cykel kan även beviljas om det finns särskilda sociala skäl. Särskild hänsyn till barns behov av cykel tas. I praktiken är det svårt för långvariga biståndshushåll att spara medel till cykel för barn i posten för fritid/lek i riksnormen. Om inga särskilda skäl föreligger utifrån ålder och trafikmogenhet, kan bistånd till cykel beviljas till barn i skolålder om behov föreligger av cykel på grund av exempelvis skola eller fritidsaktiviteter.

Vid beviljande av bistånd till cyklar ska hänsyn tas till barnens behov av cykelhjälm och eventuell barnsits.

Se även avsnittet om arbetsresor.

19.10 Barnomsorgsavgift

Ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen ska i regel inte utgå till barnomsorgsavgift. Hushåll som erhåller ekonomiskt bistånd kan ansöka om avgiftsreducering eller befrielse hos Sektor bildning.

19.11 Umgängesresor

Välfärdsnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till skäligen kostnader för att ett barn ska kunna umgås med sin förälder som bor på annan ort. Med annan ort kan även avses en ort utanför Sverige. Avgörande för vad som bör vara skälig kostnad för resor och hur ofta bistånd bör ges till kostnader för umgänge bör anpassas till vad en familj i allmänhet har råd med. Vid denna bedömning bör nämnden beakta vad som har reglerats genom dom, beslutats av domstol eller genom avtal om umgänge.

För resor avseende umgänge med barn kan bistånd utgå enligt av välfärdsnämnden fastställd milersättning för arbetsresor eller avgifter för allmänna kommunikationer. Billigaste resealternativet ska användas. Bistånd kan även beviljas för andra kostnader som är nödvändiga för umgänget t ex kostnader för logi.

Den förälder som barnet ska umgås med har det primära ansvaret för kostnaderna för umgängesresor. Umgängesföräldern behöver dock inte stå för hela kostnaden utan båda ska med hänsyn till ekonomisk förmåga bidra till kostnaden gemensamt.

Vad gäller kostnader för umgängesresor så läggs det primära ansvaret för resorna i samband med umgänget i första hand på den förälder som inte bor tillsammans med barnet. Den förälder som barnet bor med ska dock ta del i kostnaderna efter vad som är skäligt med hänsyn till föräldrarnas ekonomiska förmåga och övriga omständigheter (6 kap. 15 b § första stycket FB). I normalfallet ska samma principer tillämpas som när underhållsbidrag till barnet bestäms enligt 7 kap. FB. En förälder som saknar förmåga att bidra till barnets resor är inte heller skyldig att göra det. Dock kan ett stort avstånd ha betydelse, ett riktmärke kan vara att avståndet överstiger 10 mil. Hänsyn måste även tas till antalet umgängesresor. Även om kostnader för varje enskild resa är låga kan antalet resor göra att kostnaderna totalt sett blir betydande. I skälighetsbedömningen ingår också att endast nödvändiga kostnader ska beaktas som exempelvis att välja det billigaste färdssättet med allmänna kommunikationer.

Uppbär boföräldern ekonomiskt bistånd, behöver denne inte bidra till resekostnaden för umgänge.

19.12 Underhållsstöd

Betalning av underhållsstöd/-bidrag eller betalning av skulder för underhåll räknas inte som godtagbar kostnad vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd. Se lagen om underhållsstöd (SFS 1996:1030).

19.13 Förmedling av egna medel

Bistånd kan utgå i form av förmedling av egna medel för personer som har stora svårigheter att hantera sin ekonomi.

Bistånd till egna medel tidsbegränsas till max ett år med möjlighet till omprövning.

19.14 God man och förvaltare

Ekonomiskt bistånd ska inte utgå för avgift för god man eller förvaltare. Denna avgift kan regleras hos överförmyndaren. Bistånd kan utgå tillfälligt i väntan på nedsättning av avgifter eller egen försörjning.

20. Insatser boende

20.1 Borgen för bostad

Borgensförbindelse för bostad kan beviljas i form av enkel borgen under ett år om det finns särskilda medicinska eller sociala skäl och behovet av bostad inte kan tillgodoses på annat sätt. Biståndet beviljas enligt 11 kap 4 § socialtjänstlagen.

- Innan välfärdsnämnden beviljar borgen skall det vara utrett att det inte finns någon fastighetsägare som kan hyra ut en bostad till den enskilde utan borgensförbindelse.
- Det skall även framgå av utredningen att den enskilde inte har någon privatperson som kan gå i borgen för bostaden.
- Möjlighet till provkontrakt mm skall vara utrett innan beslut om borgen tas.
- Sökanden skall godkänna välfärdsnämndens villkor för borgen innan beslut om borgen för bostad tas.
- Insatsen följs upp av ansvarig handläggare och Sektor social välfärds boendesamordnare.

Enhetschef/1:e socialsekreterare beslutar om borgen i enlighet med gällande delegationsförteckning och undertecknar borgensförbindelsen.

20.2 Boendesamordning

Sökanden har rätt att erhålla bistånd enligt 11 kap 1 § socialtjänstlagen i form av boendesamordning under förutsättning att denne är helt bostadslös och har speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad. Som bostadslös betraktas även sökanden som har ordnat tillfälliga boendelösningar.

Efter beslut gör ansvarig handläggare en gemensam planering med boendesamordnaren där det framkommer på vilket sätt sökanden kan få stöd i att få en bostad.

Bistånd i form av boendesamordning garanterar inte att den enskilde erhåller bostad hos någon hyresvärd i kommunen.

Efter individuell bedömning kan bistånd i form av boendesamordning även beviljas personer som behöver byta bostad.

Beslut om boendesamordning ska vara tidsbegränsat med max sex månader med möjlighet till omprövning.

20.3 Träningskontrakt

Om den enskilde har insats boendesamordning och personens behov av långsiktigt boende inte kunnat tillgodoses på annat sätt kan insats i form av träningskontrakt efter individuell bedömning beviljas enligt 11 kap 1 § socialtjänstlagen.

Träningskontrakt innebär att Sektor social välfärd hyr en bostad i första hand och att bostaden sedan hyrs ut i andra hand av Sektor social välfärd till den enskilde.

Insats träningskontrakt beviljas vanligtvis för ett år men kan vid särskilda omständigheter beviljas för en kortare period. Under tiden med träningskontakt ska den enskilde följa reglerna i hyresavtalet. Detta ska noga följas upp och vid avvikelser ska åtgärder som bedöms behövas sättas in. Målsättningen är att den enskilde skall kunna ta över förstahandskontraktet på lägenheten om inte behovet av bostad tillgodosetts på annat sätt under tiden som insatsen pågått. Beslut om träningskontrakt tas av 1:e socialsekreterare/enhetschef.

20.4 Akut boende

Bostadslösa som inte kan tillgodose behovet av boende på egen hand kan beviljas bistånd i form av tillfälligt boende vid någon av välfärdsnämndens övernattningslägenheter. Bistånd beviljas för en till fyra nätter åt gången. Sökande erhåller intyg som ska uppvisas vid insläpp i akutboendet

Efter individuell bedömning kan bistånd beviljas även till personer som har egna medel men som inte kan lösa sitt akuta bostadsbehov på egen hand.

Välfärdsnämnden har då möjlighet att ta ut avgift fastställd av kommunstyrelsen.

21. Skulder

Ekonomiskt bistånd till betalning av skulder utgår endast i undantagsfall och efter noggrann prövning. I första hand skall ekonomisk rådgivning och hjälp till annan form av skuldreglering ges. Skulder rörande skatter, underhållsstöd, böter, skadestånd, studiemedel, bostadsbidrag, barnomsorg, handikapp- och äldreomsorgsavgifter etc. kan enligt skilda regler avskrivas, efterges, ges uppskov eller på annat sätt regleras. I detta sammanhang bör även uppmärksammas möjligheten för den enskilde att begära höjning av förbehållsbeloppet hos Kronofogdemyndigheten samt den skuldsaneringslag som gäller.

Om det finns starka sociala, medicinska eller övriga ur behandlingssynpunkt viktiga skäl kan ekonomiskt bistånd utgå till skulder. Vid bedömning av sociala skäl ska särskild hänsyn tas till barnens behov samt behov som de personer kan ha som varit eller är utsatta för våld eller andra övergrepp. Vid bedömningen ska det framgå att reglering av skulden krävs för att den enskilde skall kunna uppnå en skälig levnadsnivå samt att det skulle få allvarliga sociala konsekvenser för den enskilde om skulden inte reglerades.

Även omständigheten då skulden uppstod skall beaktas. I huvudsak skall bistånd inte utgå till skulder som uppkommit under den tid då sökanden varit självförsörjande. Bistånd kan beviljas då skulden avser utgifter som skulle beaktats om den enskilde vänt sig till välfärdsnämnden i ett tidigare skede.

- Bistånd kan beviljas till tre månaders hyresskuld samt elskuld med maximalt 15 000 kronor.
- Bistånd för längre tids hyresskuld eller högre belopp för elskuld beslutas av 1:e socialsekreterare/enhetschef.

En ansökan om bistånd till en räkning som förfallit till betalning inom en månad före ansökningsdagen är inte att betrakta som en skuld utan prövas som ekonomiskt bistånd enligt 12 kap 1 § socialtjänstlagen.

22. Återkrav av ekonomiskt bistånd, 33 kap. 1 - 6 §§ SoL

Den enskilde kan i vissa fall vara skyldig att återbetala ekonomiskt bistånd.

Enligt 33 kap 2 § socialtjänstlagen får välfärdsnämnden kräva tillbaka bistånd som lämnats enligt 12 kap. 1 § socialtjänstlagen om biståndet lämnats:

- 1 som förskott på en förmån eller ersättning
- 2 till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
- 3 till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

Ekonomiskt bistånd kan även beviljas mot återkrav enligt 12 kap. 2 § och 33 kap. 3 § socialtjänstlagen under förutsättning att den enskilde har möjlighet att återbetala samt att bistånd beviljas under villkor om återbetalning. När bistånd beviljas enligt 12 kap 2 § socialtjänstlagen ska det föregås av en prövning av om rätt till bistånd enligt 12 kap 1 § socialtjänstlagen föreligger.

Återkrav enligt 33 kap. 1 § socialtjänstlagen kan även göras då ekonomiskt bistånd beviljats felaktigt eller med för högt belopp. Återkrav får ske om den enskilde genom:

- oriktiga uppgifter,
- underlåtenhet att lämna uppgifter eller
- på något annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd enligt 12 kap. 1 § socialtjänstlagen utgetts obehörigen eller med för högt belopp.

Återkrav får även ske om någon uppburit bistånd obehörigen eller med för högt belopp och skäligen borde insett detta.

Skriftligt återbetalningsavtal ska upprättas vid beviljade av bistånd mot återkrav. Innan beslutet verkställs ska skriftlig delgivning ske i enlighet med delgivningslagen.

Utbetalat bistånd som beviljats i väntan på ersättningar från Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten ska inte beviljas mot återkrav enligt 33 kap. 2 § socialtjänstlagen. Begäran om att få den retroaktiva ersättningen betald till välfärdsnämnden skall lämnas till Försäkringskassan enligt Socialförsäkringsbalken 107 kap. § 5. Den enskilde informeras om detta.

Återkravet får ej vara av sådan storlek att detta orsakar biståndsbehov framöver vilket bör framgå av ekonomisk beräkning.